

OGÓLNOPOLSKI

TYGODNIK

GOSPODARSTWA

INFORMATOR PRZEDSIĘBIORCY PRYWATNEGO

15539
Wysza Szkoła Handlu Morskiego
Biblioteka
S. o. p. o. t.
Czerwonej Armii 101
Sz. 5

SPIS RZECZY

Z okna Redakcji	2
Własność prywatna w ZSRR — S. Pustowałow.	
I. Zagadnienia ogólne	3
Struktura Organizacyjna Naczelnych Władz Gospodarczych (II).	
III. Przemysł i Zrzeszenia Przemysłowe	4
Akcja socjalna w przemyśle—Mgr. M. Szyszkowski. * Dokompletowywanie składu zarządów zrzeszeń — K.	
IV. Handel i Centrale Handlowe	6
Zarys organizacji i planu działania Centrali Handlowej Prywatnego Przemysłu Spożywczego — Włodzimierz Rutkowski.	
V. Ceny i marże	7
Cena żelatyny; Cena na caps. Ertron; Opakowanie kawy zbożowej; Opakowanie cukierków; Sprzedaż detaliczna jaj; Wyjaśnienie Biura Cen.	
VI. Ustawodawstwo gospodarczo-skarbowe	8
Nowe przepisy o obrocie bezgotówkowym — III. * Przegląd ustawodawstwa gospodarczego. * Prawnik radzi; Wypłata wynagrodzenia w czasie ćwiczeń wojskowych; Dług przedwojenny.	
X. Różne	11
Wśród wydawnictw.*Z życia Izb, Związków i Zrzeszeń.	
XI. Kartoteka gospodarcza	
Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia 1—2; Odszkodowania za wypadki przy pracy 1—6.	

Prawidłowość gospodarczego rozwoju kraju, popularnie charakteryzującą, polega na: 1) właściwej ocenie potrzeb i możliwości, 2) celowym doborze środków wykonania i 3) jasnej decyzji, powziętej w odpowiednim czasie.

Te założenia przyświecają każdej działalności gospodarczej, a zwłaszcza systemowi gospodarki planowej. Tymi założeniami kierował się samorząd przemysłowo-handlowy powołując w roku 1946 Międzyzbiową Komisję dla spraw Ziem Odzyskanych, a ostatnio tworząc specjalny referat w Izbie Warszawskiej jako koordynującej. Dotychczasowy dorobek Międzyzbiowej Komisji dla Ziem Odzyskanych wykazał jak słusznym było jej powołanie.

Przypomnijmy cele dla których powołano Międzyzbiową Komisję dla Ziem Odzyskanych: Wychodząc z założenia, że Ziemie Odzyskane stanowią specyficzny teren gospodarczych możliwości, że w interesie państwa leży jaknajszysze i jaknajpełniejsze wykorzystanie tych możliwości, że duże usługi mogą na tym odcinku oddać sprawie społecznej — rzutem, pracowici i fachowi przedsiębiorcy prywatni, że, z drugiej strony całkowite włączenie tego regionu gospodarczego do organizmu państwa nie może być dokonane w sposób czysto formalny, lecz musi znaleźć organiczne powiązanie z całością życia gospodarczego kraju, że te specyficzne warunki (o których mówiliśmy przed tem) wymagają często innych założeń i norm w odniesieniu do tych terenów, że w końcu trzeba pewnej akcji propagandowej na tym odcinku — to wszystko stało się przedmiotem systematycznych badań, opracowań, memorialów, zaleceń i interwencji Samorządu Gospodarczego u właściwych czynników.

Pięć lat pracy na Ziemach Odzyskanych dało imponujące rezultaty. Wsie i miasta tętnią polskim życiem, ruszyły fabryki produkcją wzbogacając kraj, pracują porty, ziemia rodzi bogate plony. Ten gigantyczny wysiłek trzeba podtrzymywać, trzeba go umacniać, aby na zawsze służył naszej wspólnej sprawie: rozbudowie gospodarczej kraju.

W tej sytuacji, wydaje się celowe podtrzymanie prac Międzyzbiowej Komisji dla Ziem Zachodnich, bo choć po zniesieniu Ministerstwa Ziem Odzyskanych obszary te administracyjnie nie są już wyodrębnione, to mimo to ich profil gospodarczy, ich problemy i trudności — mają jeszcze swój specyficzny, regionalny charakter. Na pewien jeszcze okres czasu niezbędne wydaje się systematyczne badanie rozwoju tych ziem, iniebowanie i pomoc na odcinkach niedostatecznie „obsadzonych” lub chwilowo nierentownych, interweniowanie w wypadkach mechanicznego traktowania tych Ziem na równi z resztą kraju, wychowywanie i uświadamianie przedsiębiorców na tych terenach itp. itp.

Te ogólnie raczone założenia dostatecznie potwierdzają głęboką celowość i decyzji władz samorządu gospodarczego rozszerzającej prace Komisji przez powołanie fachowego aparatu wykonawczego. Na tym odcinku jest naprawdę wiele jeszcze do zrobienia. A praca ta jest tym trudniejsza i bardziej odpowiedzialna, że także często łączą się na tych terenach pierwiastki natury czysto ekonomicznej z pierwiastkami psychologicznymi i emocjonalnymi.

Samorząd Gospodarczy kontynuując działalność swej Komisji dla Ziem Zachodnich daje dowód, że kieruje się przesłankami wymienionymi na wstępie tego artykułu wlg.

Własność prywatna w ZSRR

Podajemy poniżej w obszernym skrócie artykuł, który ukazał się na łamach „Prawy” w odpowiedzi na pytania czytelnika.

Socjalizm nie tylko nie neguje własności osobistej obywateli, ale — na odwrót — stwarza wszystkie warunki do jej stałego wzrostu i wszechstronnego rozwoju.

Własność osobistą ludzi radzieckich stanowią ich oszczędności, domek mieszkalny i pomocnicze gospodarstwo domowe, przedmioty użytku domowego i narzędzia gospodarstwa domowego.

Jedną z odmian własności osobistej jest własność zagrody kolchozowej, to jest prawo całej rodziny kolchoźnika do posiadania gospodarstwa pomocniczego na swej osobistej działce oraz do zabudowań gospodarczych, bydła i drobin, drobnego inwentarza rolniczego. To gospodarstwo kolchoźników ma charakter pomocniczy i dlatego powinno odpowiadać ściśle rozmiarom, przewidzianym przez statut spółdzielni rolniczej, ponieważ zasadniczą, główną część swych dochodów otrzymują kolchoźnicy w charakterze wynagrodzenia za przepracowane w kolchozie dniówki, za swą pracę w gospodarstwie spółdzielczym.

Wzrost własności osobistej obywateli ZSRR, to jest zwiększenie się ich dochodów i oszczędności, możliwość nabycia coraz większej ilości wartościowych przedmiotów użytkowych i artykułów luksusowych, pozostaje w bezpośrednim związku ze wzmocnieniem i wzrostem własności socjalistycznej, ze wzrostem bogactw państwa radzieckiego.

W odróżnieniu od społeczeństwa kapitalistycznego, gdzie pasywna konsumpcja dóbr przez klasy wyzyskujące pochłania lwą część dochodu narodowego i gdzie wzrost bogactw burżuazji idzie w parze z równoczesną pauperyzacją mas pracujących, rozkwit

gospodarstwa społecznego w ustroju socjalistycznym powoduje w konsekwencji wzrost dobrobytu mas pracujących oraz ich własności osobistej.

W okresie powojennym własność osobista mas pracujących ZSRR stale wzrasta. Przyczyniła się do tego, przeprowadzona w roku 1947, reforma walutowa i zniesienie systemu kartkowego, jak również systematyczna obniżka cen towarów powszechnego użytku. Tak na przykład po obniżce cen 1 marca 1949 roku sprzedaż odbiorników radiowych w marcu, w porównaniu z lutym roku bieżącego, wzrosła przeszło dwukrotnie, patefonów i rowerów rów 5-krotnie, motocykli — 3-krotnie, zegarków ręcznych i kieszonkowych — prawie 4-krotnie itd. Wzrasta popyt na meble samochodowe oraz instrumenty muzyczne.

Wzrost własności osobistej obywateli ZSRR nie ogranicza się do artykułów gospodarstwa domowego i artykułów służących do zaspokojenia potrzeb kulturalnych. Jednocześnie bowiem rozwija się na szeroką skalę indywidualne budownictwo domów mieszkalnych.

Własność osobista obywateli ZSRR wypływa z ich pracy. Wszystko co nabywają, opłacane jest z funduszy, uzyskanych jako wynagrodzenie za pracę.

Równoległe z istnieniem własności osobistej konstytucja ZSRR przewiduje istnienie drobnego gospodarstwa prywatnego, opartego na osobistej pracy i wykluczającego wszelki wyzysk. Taki charakter mają warsztaty rzemieślników — chalupników oraz gospodarstwa nielicznych chłopów — gospodarzy indywidualnych, położone głównie w rejonach, które dopiero niedawno weszły w skład ZSRR.

S. PUSTOWAŁOW

ZAGADNIENIA OGÓLNE

Struktura Organizacyjna Naczelnych Władz Gospodarczych (II)

MINISTERSTWO PRZEMYSŁU CIĘŻKIEGO

Rozporządzenie Rady Ministrów (Dz. U.R.P. Nr 26, poz. 191) ustaliło, że do zakresu działania Ministra Przemysłu Ciężkiego należą:

- 1) sprawy przemysłu hutniczego, metalowego, elektrotechnicznego i chemicznego, a w szczególności we wszystkich tych gałęziach przemysłu:
  - a) planowanie gospodarcze oraz polityka inwestycji,
  - b) kierowanie działalnością podległych przedsiębiorstw państwowych, państwowo - spółdzielczych oraz pozostających pod zarządkiem państwowym,
  - c) ustalanie kierunku i nadzorowanie działalności przemysłowej central spółdzielni, central spółdzielczo - państwowych i spółdzielni,
  - d) nadzór nad urządzeniami technicznymi,
  - e) arbitraż w sprawach majątkowych między przedsiębiorstwami i instytucjami podlegającymi Ministrowi Przemysłu Ciężkiego,
  - f) sprawy kadr oraz współdziałania z właściwymi władzami w sprawach zatrudnienia,
  - g) organizowanie badań naukowych, publikacje wydawnictw i nadzór nad instytucjami naukowo - badawczymi,
  - h) inne sprawy zastrzeżone dotychczas w prawie przemysłowym i innych przepisach właściwości Ministra Przemysłu i Handlu.
- 2) sprawy nadzoru nad kotłami i zbiornikami pod ciśnieniem;
- 3) sprawy obrotu i gospodarowania żelaztem, druzgiem żeliwnym, żelaztem użytkowym oraz złomem metali.

Uchwałą Rady Ministrów (Monitor Polski „A”, Nr 28 poz. 439), ustalono listę przedsiębiorstw podlegających Ministrowi Przemysłu Ciężkiego. Na spisie widnieją 4 Centralne Zarządy Przemysłu (Chemicznego, Hutniczego, Metalowego, Elektrotechnicznego) „Centrosan”, Centrala Złomu i inne przedsiębiorstwa nadzorowane Biuro Projektowania i Budowy Fabryk, Centrala Techniczna, Centrala Handlowe Przemysłu Metalowego, Elektrotechnicznego, Chemicznego i Motoryzacyjnego.

W tymże numerze Monitora Polskiego (poz. 438) ogłoszono tymczasowy statut organizacyjny. Ministerstwo Przemysłu Ciężkiego obejmuje: Gabinet Ministra, Biuro Kadr, Biuro Wojskowe, Departament Organizacji, Zatrudnienia i Plac, Departament Planowania, Departament Produkcji i Techniki, Departament Finansowy, Biuro Kontroli.

Ministrowi Przemysłu Ciężkiego podlegają: Główne Instytuty: 1) Metalurgii i Odlewnictwa, 2) Mechaniki, 3) Elektrotechniki, 4) Lotnictwa, 5) Chemii Przemysłowej, 6) Fizyki.

MINISTERSTWO GÓRNICZWA I ENERGETYKI

Rozporządzenie Rady Ministrów (Dz. U.R.P. nr 26, poz. 192) ustaliło, że do zakresu działania Ministra Górnictwa i Energetyki należą:

- 1) sprawy przemysłu węglowego, torfowego, solnego, naftowego, gazowniczego i energetycznego, a w szczególności we wszystkich tych gałęziach przemysłu:
  - a) planowanie gospodarcze i polityka inwestycji,
  - b) kierowanie działalnością podległych przedsiębiorstw państwowych, państwowo - spółdzielczych oraz pozostających pod zarządkiem państwowym.
  - c) nadzór nad urządzeniami technicznymi,
  - d) arbitraż w sprawach majątkowych między przedsiębiorstwami i instytucjami podlegającymi Ministrowi Górnictwa i Energetyki,
  - e) sprawy kadr oraz współdziałanie z właściwymi władzami w sprawach zatrudnienia,
  - f) organizowanie badań naukowych, publikacje wydawnictw i nadzór nad instytucjami naukowo-badawczymi,
  - g) inne sprawy zastrzeżone dotychczas w prawie przemysłowym i innych przepisach właściwości Ministra Przemysłu i Handlu;
- 2) sprawy górnicze i administracji górniczej;
- 3) sprawy służby geologicznej.

Do zakresu działania Ministra Górnictwa i Energetyki przechodzą sprawy zastrzeżone właściwości Ministra Skarbu w przepisach dotyczących monopolu solnego.

Uchwałą Rady Ministrów (Monitor Polski A, Nr 28, poz. 437) ustaliła spis przedsiębiorstw podlegających temuż Ministerstwu. Na spisie tym widnieją Centralne Zarządy Przemysłu: 1) Węglowego, 2) Naftowego, 3) Energetyki wraz z przedsiębiorstwami nadzorowanymi, Przemysł Torfowy, Biuro Budowy Urządzeń Kokosowniczych „Bukoks”, Polski Monopol Solny.

W tymże numerze „Monitora Polskiego” (poz. 436) ogłoszono tymczasowy statut organizacyjny, który przewiduje, że Ministerstwo obejmuje: Gabinet Ministra, Biuro Kadr, Departament Organizacji, Zatrudnienia i Plac, Departament Planowania, Departament Produkcji i Techniki, Departament Finansowy, Biuro Kontroli.

Ministrowi Górnictwa i Energetyki podlegają: 1) Wyższe Urzędy Górnicze, 2) Kolegium Górnicze, 3) Kurator Państwowych Pól Górniczych, 4) Pełnomocnik do spraw Gospodarki Torfem, 5) Delegat do spraw Wody Przemysłowej, 6) Państwowy Instytut Geologiczny, 7) Główny Instytut Paliw Naturalnych, 8) Państwowa Rada Geologiczna, 9) Państwowa Rada Energetyczna.

MINISTERSTWO PRZEMYSŁU LEKKIEGO

Rozporządzenie Rady Ministrów (Dz. U.R.P. Nr 23, poz. 154) ustaliło, że do zakresu działania Ministra Przemysłu Lekkiego należą:

- 1) sprawy przemysłu włókienniczego, odzieżowego, skórzanego, drzewnego, zapalczanego, papierniczego, mineralnego i poligraficznego, a w szczególności we wszystkich tych gałęziach przemysłu:
  - a) planowanie gospodarcze i polityka inwestycji,
  - b) kierowanie działalnością podległych przedsiębiorstw państwowych, państwowo - spółdzielczych oraz pozostających pod zarządkiem państwowym,
  - c) ustalanie i nadzorowanie działalności przemysłowej central spółdzielni, central spółdzielczo - państwowych i spółdzielni,
  - d) nadzór nad urządzeniami technicznymi,
  - e) arbitraż w sprawach majątkowych między przedsiębiorstwami i instytucjami podlegającymi Ministrowi Przemysłu Lekkiego,
  - f) sprawy kadr oraz współdziałanie z właściwymi władzami w sprawach zatrudnienia,
  - g) organizowanie badań naukowych, publikacja wydawnictw i nadzorowanie instytucji naukowo-badawczych,
  - h) inne sprawy zastrzeżone dotychczas w prawie przemysłowym i innych przepisach właściwości ministra Przemysłu i Handlu.
- 2) sprawy państwowego przemysłu miejscowego;
- 3) sprawy gospodarki odpadkami użytkowymi;
- 4) sprawy przemysłu artystycznego.

Do zakresu działania Ministra Przemysłu Lekkiego przechodzą sprawy zastrzeżone właściwości Ministra Skarbu w przepisach dotyczących monopolu zapalczanego.

W „Monitorze Polskim” — część „A” — nr 24, poz. 376 ogłoszono spis przedsiębiorstw podlegających Ministrowi Przemysłu Lekkiego. Na spisie tym widnieją 7 Centralnych Zarządów Przemysłu (Włókienniczego, Odzieżowego, Skórzanego, Drzewnego, Papierniczego, Mineralnego, Państwowych Zakładów Graficznych) przedsiębiorstwa państwowe: „Polska Włókna”, Państwowy Monopol Zapalczany, Dyrekcje Przemysłu Miejscowego, Centrala Odpadków Użytkowych, Centrala Przemysłu Artystycznego, CSW „Solidarność”, Centrala Spółdzielni Pracy.

W tymże nr-ze „Monitora Polskiego” (poz. 377) ogłoszono tymczasowy statut organizacyjny tegoż ministerstwa. Składa się on z Gabinetu Ministra, Biura Kadr, Departamentu Organizacji, Zatrudnienia i Plac, Departamentu Planowania, Departamentu Produkcji i Techniki, Departamentu Finansowego, Departamentu Przemysłu Miejscowego, Departamentu Zaopatrzenia i Zbytu, Departamentu Kontroli, Biura Nadzoru Estetyki Produkcji, Biura Wojskowego.

W tym numerze OTG podajemy dalszy ciąg artykułu o organizacji naczelnych władz gospodarczych. Dokończenie cyklu w następnym numerze. Prosimy porównać nr 1 str. 2 i nr 15 str. 9 OTG.

MINISTERSTWO PRZEMYSŁU ROLNEGO I SPOŻYWCZEGO.

Rozporządzeniem Rady Ministrów (Dz. U.R.P. nr 18, poz. 122) ustalono, że do zakresu działania Ministra Przemysłu Rolnego i Spożywczego należą sprawy przemysłu cukrowniczego, fermentacyjnego, tłuszczowego, cukierniczego, surogatów kawy, namiastek spożywczych, ziemniaczanego, spirytusowego i tytoniowego, a w szczególności we wszystkich tych gałęziach przemysłu:

- 1) planowanie gospodarcze i polityka inwestycji;
- 2) kierowanie działalnością podległych przedsiębiorstw państwowych, państwowo-spółdzielczych oraz pozostających pod zarządem państwowym;
- 3) ustalanie kierunku i nadzorowanie działalności przemysłowej central spółdzielni, central spółdzielczo-państwowych i spółdzielni;
- 4) nadzór nad urządzeniami technicznymi;
- 5) arbitraż w sprawach majątkowych między przedsiębiorstwami i instytucjami podlegającymi Ministrowi Przemysłu Rolnego i Spożywczego;
- 6) sprawy kadr oraz współdziałanie z właściwymi władzami w sprawach zatrudnienia;

- 7) organizowanie badań naukowych, publikacja wydawnictw i nadzór nad instytutami naukowo-badawczymi;
- 8) inne sprawy zastrzeżone dotychczas w prawie przemysłowym i innych przepisach właściwości Ministra Przemysłu i Handlu.

Do zakresu działania Ministra Przemysłu Rolnego i Spożywczego przeszły sprawy zastrzeżone właściwości Ministra Skarbu w przepisach dotyczących monopolów spirytusowego i tytoniowego. W zakresie działania Ministra Skarbu pozostają sprawy:

- 1) nadzoru skarbowego i ochrony przywileju wyłączności;
- 2) wynikające z prawa karnego skarbowego.

W „Monitorze Polskim” — część „A” — Nr 21, poz. 302 ogłoszono spis przedsiębiorstw podlegających Ministrowi Przemysłu Rolnego i Spożywczego. Na liście tej widnieją trzy Centralne Zarządy Przemysłu (Tłuszczowego, Cukrowniczego, Fermentacyjnego), wraz z przedsiębiorstwami nadzorowanymi, trzy Zjednoczenia Przemysłu (Ziemniaczanego, Cukierniczego, Surogatów Kawy i Namiastek Spożywczych), dwa monopole (tytoniowy i spirytusowy) oraz dwie centrale (CSS „Społem” i CRS „Samopomoc Chłopska”).

Tymczasowy statut organizacyjny Ministerstwa ogłoszono w „Monitorze Polskim” A nr 19, poz. 279. Ministerstwo obejmuje: Gabinet Ministra, Biuro Kadr, Departament Organizacji, Zatrudnienia i Plac, Departament Planowania, Departament produkcji i Techniki, Departament Finansowy, Departament Zaopatrzenia i Zbytu, Biuro Kontroli. Ministrowi podlega Główny Instytut Przemysłu Rolnego i Spożywczego.

PRZEMYSŁ I ZRZESZENIA PRZEMYSŁOWE

Akcja socjalna w przemyśle

Realizacja Akcji Socjalnej w przemyśle przybrała znaczniejsze rozmiary z chwilą, gdy 21.X.47 roku na podstawie okólnika — Ministerstwo Przemysłu i Handlu wyasygnowało dla podległego mu przemysłu 4 miliardy 200 milionów złotych na ten cel. W 1948 r. kwota ta wzrosła do 7 miliardów, a na 1949 zaplanowano 16 i pół miliarda. Jednocześnie akcja socjalna obejmowała stopniowo coraz szerszy zasięg, a więc przede wszystkim pracowników przedsiębiorstw i instytucji podległych pozostałym Ministerstwom, dalej pracowników administracji państwowej, administracji samorządu terytorialnego, spółdzielczości, instytucji społecznych, dochodząc w roku 1949 do ogólnej sumy wydatków na rzecz tej akcji — 25 miliardów złotych. 50% funduszy przeznaczonych jest na opiekę nad matką i dzieckiem, w szczególności na żłobki, stacje opieki, kolonie letnie, półkolonie, świetlice dziecięce, przedszkola i prewentoria.

Dalszym ważnym działem jest socjalna ochrona zdrowia obejmująca: wczasy doroczne, wczasy świąteczne, higienę pracy i ochronę zdrowia, sport i wychowanie fizyczne oraz ogródki działkowe, przy czym dwie ostatnie wymienione akcje prowadzi bezpośrednio CRZZ. Następnym działem akcji jest socjalne zaopatrzenie materialne, a więc zapomogi, zasiłki i dotacje na kasy pracownicze. Kolejnym działem jest akcja kulturalno - oświatowa, prowadzona bezpośrednio przez CRZZ. O rozwoju opieki nad matką i dzieckiem świadczą najlepiej cyfry obrazujące wzrost ilości instytucji i osób objętych opieką. Gdy w roku 1945 posiadaliśmy, w przemyśle państwowym: 21 żłobków, 11 stacji opieki, 67 przedszkoli, a świetlice i prewentoriów nie było wcale, w roku bieżącym mamy: 220 żłobków z 10.700 dziećmi, 200 stacji opieki z 98.000 podopiecznych (liczba podopiecznych wynosiła w 1945 zaledwie 932 osóbk), 450 przedszkoli, 721 kolonii z 266.200 dziećmi (14.500 dzieci w 1945), 65 świetlic i 35 prewentoriów na 20.700 dzieci.

W 1949 wczasy letnie dla dzieci objąć mają 1.000.000 dzieci, kolonie i obozy 540.000, półkolonie 265.000, dziecińce 278.000 dzieci, przy czym przewidziane jest, że 95% tej liczby stanowić będą dzieci robotnicze i chłopskie — w okresie przedwojennym najbardziej zaniebane, a klucz podziału przewiduje, że 60% dzieci będzie pochodziło z miast, a 40% ze wsi.

Jak wynika z powyższych danych, w akcji socjalnej, będącej jedną z najważniejszych zdobyczy świata pracy, brak było dotychczas udziału prywatnego przemysłu, handlu i rzemiosła. Lukę tę zapełniają podpisane ostatnio przez większość Związków Zrzeszeń i Ogólnopolskich Zrzeszeń Prywatnego Przemysłu ukła-

dy zbiorowe, które, w części dotyczącej ogólnych praw i obowiązków stron, włączają prywatny przemysł do ogólnopolskiej akcji socjalnej. Do analogicznych układów zbiorowych zostali włączeni również pracownicy w handlu prywatnym. Z kolei pracownicy w rzemiośle, zrzeszonym w Związku Izb Rzemieślniczych, przyłączyli się do tej akcji.

Organizacja akcji socjalnej w przemyśle prywatnym spoczywa na innych nieco zasadach niż to ma miejsce w gospodarce społecznej. Przemysł państwowy sam bezpośrednio prowadzi tę akcję z wyjątkiem niektórych tylko działów, zarezerwowanych dla CRZZ. W niektórych działach gospodarce publicznej, np. wśród pocztowców, obowiązek prowadzenia akcji spoczywa na Związku Zawodowym. W przemyśle prywatnym akcję socjalną prowadzić będą wyłącznie organy związków zawodowych, a więc CRZZ, Zarządy Główny, a tam, gdzie zajdzie tego potrzeba, Powiatowe i Okręgowe Rady Związków Zawodowych. W związku z taką organizacją dużą rolę — a także dużą odpowiedzialność za wyniki akcji — będą musiały wziąć na siebie rady zakładowe, a w mniejszych zakładach pracy delegaci. W najmniejszych zakładach, gdzie niema nawet delegatów rolę rady zakładowej będą musiały odegrać CRZZ, ewentualnie przez delegowane przez siebie osoby lub organy.

Nie będzie to łatwe zadanie, gdyż w gospodarce prywatnej tylko 50% do 60% to pracownicy zrzeszeni w Związkach Zawodowych a w kupiectwie jeszcze znacznie mniej.

Formalnie, na pracodawcy ciąży tylko obowiązek opłacania składki na akcję socjalną. Składka ta, w wysokości 6% od płac w stosunku miesięcznym, należy się, jak wynika z układów zbiorowych od 1 stycznia 1949 r. Pomieważ układy zbiorowe w przemyśle prywatnym podpisane zostały później, w roku bieżącym składka ściągana będzie począwszy od 1 kwietnia 1949, w wysokości 8% od funduszu płac, przy czym podstawa wymiaru jest taka sama, jak przy obliczaniu składek na ubezpieczenia społeczne. Ograniczenie się jednak do takiego czysto formalnego stanowiska nie świadczyłoby korzystnie o nastawieniu społecznym pracodawców. Konieczna jest możliwie szeroka pomoc organizacyjna i dobra wola, bowiem organizacyjne trudności będą z pewnością bardzo poważne. Wystarczy przypomnieć, że zakłady pracy przemysłu prywatnego są nie tylko, w większości swej, zakładami drobnymi, zatrudniającymi niewielkie ilości pracowników, ale że są one rozsiane w całym kraju, niejednokrotnie zdala jedne od drugich (cegielnie, luty szkła), tak, że trudno w nich jest prowadzić samodzielnie akcję socjalną, trudno też łączyć się w większe zespoły dla prowadzenia wspólnej akcji. Terenowe urzędnienia

wspólne dla wszystkich działów gospodarki narodowej, mające powstać na terenie całego kraju, będą mogły trudności te rozwiązać.

Niemniej pozostaje faktem, że ścisła, zgodna i przyjazna współpraca między kierownictwem Zakładu a radą zakładową, delegatem czy też miejscową organizacją związków zawodowych jest koniecznością. Należy sądzić, że pracodawcy, w rozumieniu znaczenia akcji, obojętnie i punktualnie będą wpłacali odnośne kwoty na akcję socjalną. Jak wiadomo inkasa podjął się, na życzenie CRZZ, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, co daje gwarancję sumiennego ściągnięcia opłat. Jednakże należy stwierdzić, że zebrane na omawiany cel fundusze nie wyczerpują całości akcji. Do akcji socjalnej w gospodarce prywatnej włożyć trzeba dużo dobrej woli i szczerą współpracę, by owoce jej — zdrowie i dobrobyt klasy pracującej — zostały w pełni osiągnięte.

Akcja socjalna w przemyśle prywatnym może nabrać dużego rozmachu, gdyż podstawa finansowa nie wygląda wcale skromnie, jak to wskazują poniższe dane:

**PRZEWIDYWANE PŁACE PRACOWNIKÓW
W PRZEMYŚLE PRYWATNYM W ROKU 1949**
(obliczone metodą szacunkową).

Branże przemysłowe	miesięcznie	
	Prac. fiz.	prac. umysł.
	w z ł o t y c h	
Przetwórstwa rybnego	6.925.828	3.818.550
Mineralna i mat. budowlanych	49.096.412	9.600.240
Farmaceutyczna	10.800.650	12.179.840
Fermentacyjna	55.610.000	15.441.000
Poligraficzna	39.843.000	9.498.932
Wytw. izolacji i impregnatów	4.680.780	2.286.200
Przetw. warzywno - owocowych	4.990.029	2.537.203
Spożywcza	43.317.431	14.472.860
Metalowa i elektrotechniczna	211.721.000	55.763.300
Skórzana i futrzarska	10.814.403	3.970.303
Papiernicza	5.555.333	1.503.000
Chemiczna	36.786.366	24.974.616
Młynarska	50.560.836	12.000.605
Drobnej wytwórczości różnej	38.500.000	20.000.000
Konfekcyjna	22.508.279	3.768.190
Włókiennicza	86.098.000	13.236.000
Drzewna	55.700.613	9.425.920

Razem płace pracowników fizycznych i umysłowych **Zł 947.980.719**
(dane za 1 miesiąc).

Dane szacunkowe za 1 rok:
Fundusz Akcji Socjalnej 6%

Zł 11.375.768.628
Zł 682.546.116

Tabela powyższa sporządzona została na podstawie danych nadsyłanych raz na kwartał przez wszystkie Związki Zrzeszeń i Ogólnopolskie Zrzeszenia Prywatnego Przemysłu. Opiera się ona na danych za I kwartał 1949 r. Jedynie cyfry prywatnego przemysłu: włókienniczego, konfekcyjnego i drzewnego wynikają z danych za ostatni kwartał ubiegłego roku; nowszych danych bowiem dotychczas nie nadeszły. Zgodnie z instrukcją Izby dane za każdy kwartał obejmują efektywne płace z środkowego miesiąca kwartału, nie są więc średnią za trzy miesiące kwartału. Średkowy miesiąc kwartału uznany został, w tym wypadku, za typowy. Metoda ta przyjęta została przede wszystkim ze względu na chęć nieobciążania zakładów pracy i Zrzeszeń zbyt wielką ilością statystyk i sprawozdań, ale także z tego powodu, że lepiej oddają rzeczywistość prawdziwe płace podane do wiadomości cztery razy do roku i odzwierciedlające stan plac w lutym, maju, sierpniu i listopadzie, niż płaca średnia, będąca wynikiem obliczeń przeciętnych. Metoda ta w dostatecznym stopniu uwzględnia sezonowość plac.

Dla określenia przewidywanej wysokości plac za cały rok 1949 przyjęto mnożnik 12, to jest pomnożono przez tę cyfrę dane ze środkowego miesiąca kwartału. Wydaje się to bliższe prawdy niż sięganie po dane z trzech kwartałów roku ubiegłego. Szacunek taki winien być wprawdzie skorygowany przez uwzględnienie likwidacji pewnej ilości zakładów. Sądzimy jednak, że różnica ta zostanie skompensowana przez wzmożone wypłaty w miesiącach letnich, które mają miejsce w niektórych branżach sezonowych, oraz przez większą ruchliwość wielu branż na jesieni w związku z początkiem nowego roku szkolnego. To samo da się powiedzieć, mutatis, mutandis, o okresie ożywienia przedświątecznego w zimie.

Z wyjątkiem tylko Ogólnopolskiego Zrzeszenia Drobnej Wytwórczości Różnej, gdzie podziału funduszu plac między robotników a pracowników umysłowych dokonano w sposób szacunkowy, we wszystkich innych przypadkach podział ten spoczywa na rzeczywistych danych i daje ciekawy obraz porównawczy między poszczególnymi branżami.

A więc chodzi tutaj o przeszło 680 milionów zł, które całkowicie pozwolą na wszechstronne przeprowadzenie akcji socjalnej w stosunku do pracowników przemysłu prywatnego. Potrzebne są jedynie: dobrze pomyślana organizacja, no i oczywiście dobra wola.

Mgr. M. SZYSZKOWSKI

Dokompletowywanie składu zarządu zrzeszeń

W ostatnim czasie sprawa dokompletowywania składu zarządów zrzeszeń przemysłowych przybiera na sile. Coraz częściej zachodzi potrzeba powołania do zarządów nowych członków. Z tej racji interesującą jest interpretacja § 20 wzorowego statutu zrzeszeniowego, pochodząca z kół izbowych.

Par. 20 statutu zawiera przepis pozwalający zarządowi zrzeszenia na kooptowanie członków zarządu w wypadku, gdy w cza-

sie kadencji członek zarządu złoży mandat, umrze lub w inny sposób utraci swe członkostwo w zrzeszeniu. Postanowienia par. 20 nie zawierają żadnego ograniczenia liczbowego do wykonywania tego prawa kooptacji. Niewątpliwą jednak myślą autorów statutu było, aby ta forma powoływania członków zarządu przez kooptację była raczej wyjątkiem, aniżeli regułą. Autorzy statutu chcieli w ten sposób uniknąć konieczności zwoływania walnego zebrania w każdym wypadku zdekompletowania zarządu, co ze względów organizacyjnych nie jest wskazane. Niemniej jednak, jeżeli na skutek dużego ruchu personalnego skład zarządu ulega tak poważnej przemianie, że członkowie zarządu powoływani w drodze wyborów stanowią już mniejszość w zarządzie — mimo, że formalnie stan taki może istnieć — powinno jednak być zwołane zebranie walne dla dokonania wyboru zarządu. W szczególności zebranie takie powinno się odbyć w wypadku wygaśnięcia mandatu prezesa lub wiceprezesa. Stosownie bowiem do postanowień tegoż par. 20 statutu prezes i wiceprezes Zrzeszenia są wybierani przez walne zebranie i zarząd nie jest uprawniony do wyboru prezesa lub wiceprezesa.

W wypadku więc ustąpienia prezesa — zarząd zrzeszenia nie może wybrać nowego prezesa, lecz jedynie może powierzyć jednemu ze swoich członków pełnienie obowiązków prezesa. To samo dotyczy wiceprezesa.

W wypadku zaś, gdy zarówno prezes, jak i wiceprezes ustępują — konieczne jest bezzwłoczne zwołanie walnego zebrania, ponieważ zarząd zrzeszenia pozostałby w tym wypadku bez właściwego kierownictwa. (K)

OTG

ukazuje się punktualnie...

...podczas gdy niektórzy Czytelnicy opłacają prenumeratę ze znacznym opóźnieniem.

Prosimy o uregulowanie prenumeraty za III kwartał i ewentualnych zaległości

HANDEL-CENTRALE HANDLOWE

Zarys organizacji i planu działania Centrali Handlowej Prywatnego Przemysłu Spożywczego

Poniższy artykuł pozostaje w związku z artykułem dyr. M. Filipowskiego, zamieszczonym w numerze 12 „OTG”, a poświęconym również nowozałożonej Centrali Prywatnego Przemysłu Spożywczego. Wprawdzie problematyka Centrali Pryw. Przemysłu Spożywczego jest w znacznej części odrębna (w porównaniu z innymi centralami) niemniej cały szereg punktów poruszonych w artykule dyr. Wł. Rutkowskiego zainteresuje grono naszych Czytelników.

Redakcja.

Wstępem do rozpoczęcia pracy Centrali Handlowej Prywatnego Przemysłu Spożywczego będzie ustalenie głównych wytycznych jej działalności i jej kośćca organizacyjnego.

Wiemy, że interesująca nas Centrala Handlowa ma objąć zaopatrzenie i zbył przemysłu zrzeszonego w Związku Zrzeszeń Prywatnego Przemysłu Spożywczego, w skład którego wchodzi branża: cukiernicza, kawowa, namiastek spożywczych, olejarska, ziemniaczana, mleczarska i makaroniarska. W pierwszym rzędzie koniecznym jest zebranie odpowiednich materiałów orientacyjnych z wyżej wymienionych przemysłów, które można otrzymać za pośrednictwem Związku Zrzeszeń. Do rozpoczęcia właściwych prac Centrali Handlowej potrzebne są następujące dane:

1. Opracowanie rozmieszczenia przemysłu, poszczególnymi branżami w poszczególnych zrzeszeniach.
2. Dane dotyczące obrotów towarowych rocznych z podziałem na tonnaż, zrzeszenia i poszczególne branże.
  - a. Dane dotyczące obrotów towarowych rocznych wartościowych ze zrzeszeniami i poszczególnymi branżami.
  - b. Ilość zakładów skoncentrowanych w miastach — siedzibach zrzeszeń.
3. Zebranie danych o aparacie sprzedażowym w przemyśle co do:
  - a. zakresu działalności terenowej poszczególnych zakładów,
  - b. kosztów utrzymania aparatu sprzedażowego,
  - c. ilości personelu zatrudnionego w aparacie sprzedażowym,
  - d. warunków płacy zatrudnionych w aparacie sprzedażowym,
  - e. ilości środków transportowych używanych do sprzedaży.
4. Otrzymanie od Przemysłu spisu odbiorców.
5. Otrzymanie danych od Związku o zapotrzebowaniu surowcowym co do:
  - a. surowców deficytowych,
  - b. surowców niedeficytowych, ale praktycznie nie do nabycia na wolnym rynku,
  - c. surowców wolnorynkowych, które przy zakupach większych partii mają niższą cenę np. cukier.
6. Zebranie dokładnych spisów towarów produkowanych przez poszczególnych wytwórców oraz cenników z uwzględnieniem rabatów i t. d.

Zebrane materiały traktować należy jako podstawę do rozpoczęcia planowej działalności Centrali Handlowej.

Planowanie właściwej działalności Centrali Handlowej obejmie: zbył, zaopatrzenie przemysłu, w surowce i eksport.

Przygotowane w/w materiały dadzą realne podstawy do rozpoczęcia prac nad głównymi punktami działalności Centrali Handlowej, oraz dla ustalenia i klasyfikacji czynności, które winny być wykonane. Punkty te muszą być rozpracowane z uwzględnieniem spraw o specjalnej pilności, które będą załatwiane w pierwszej kolejności.

Poza tym zakładamy, że Centrala Handlowa:

- a. Otrzymuje prawo nawiązania współpracy z sektorem społecznym.
- b. Posiada wystarczający kapitał zakładowy i obrotowy,
- c. Od pierwszych kroków swej działalności „zarabia na siebie”.

Przyjmując te założenia jako fundament do prawidłowego i zdrowego działania Centrali Handlowej, przystępujemy do ułożenia planu i klasyfikacji najważniejszych czynności. Roz-

pracowanie nastąpi w kolejności uzależnionej od szeregu okoliczności, ale może ulec zmianom.

1. a) Założenie biura Centrali Handlowej i zorganizowanie jego działalności ze specjalnym naciskiem na sprawozdawczość i statystykę. Sprawozdawczość powinna być kontrolą realizacji planu.
- b) Zaangażowanie odpowiedniego zespołu ludzi do prac wstępnych.
- c) Opracowanie instrukcji w zakresie kompletowania, przechowywania i wykorzystywania dokumentacji.
2. Ustalenie podziału pracy dyrekcyjnej.
3. Wytypowanie siedzib oddziałów Centrali Handlowej.
4. Zaplanowanie obsady personalnej na Centralę i wszystkie oddziały (plan maksymalny i minimalny).
5. Załatwienie spraw lokalowych:
  - a) Centrali i oddziału w Warszawie,
  - b) oddziałów na prowincji.
6. Opracowanie warunków współpracy Centrali Handlowej z Przemysłem poprzez Związek Zrzeszeń:
  - a) w zakresie form zakupu towarów od Przemysłu,
  - b) w zakresie dostaw i odbioru towarów,
  - c) w zakresie regulacji należności,
  - d) w zakresie sposobów pokrywania zapotrzebowań surowcowych i rozliczeń,
  - e) oznaczenie procentu przypadającego na rzecz Centrali Handlowej z tytułu sprzedaży hurtowej i detalicznej w oparciu o wytyczne Biura Cen.
7. Zakreślenie terminów sukcesywnego przejmowania sprzedaży z rąk Przemysłu.
8. Opracowanie planu finansowego według materiałów zebranych za pośrednictwem Związku Zrzeszeń:
  - a) Koszty organizacyjne: koszty studiów organizacyjnych i różnych prac w Centrali,
  - b) Koszty sprzedaży:
    1. koszty administracyjne (wynagrodzenie pracowników, prowadzenie biura),
    2. koszty magazynowania: dzierżawa, urządzenie magazynów,
    3. koszty dostawy towarów (koszty opakowań, ekspedycji, transportu, ubezpieczeń),
    4. koszty akcji sprzedażowej (płace, prowizje przedstawicieli, podróże,
    5. koszty wzorcowni w Warszawie,
    6. koszty kontroli sprzedaży.
9. Prace nad normalizacją produktów i opakowań.
10. Zakres współpracy ze Związkiem Zrzeszeń:
  - a) co do zbytu dla sektora państwowego, spółdzielczego i prywatnego,
  - b) co do zaopatrzenia w surowce Przemysłu,
  - c) w sprawie standaryzacji towarów i opakowań,
  - d) w sprawie eksportu,
  - e) co do wystaw i targów,
  - f) w sprawach szkoleniowych.
11. Specjalne opracowanie masowych dostaw do sektora społecznego.
12. Sprawy eksportu:
  - a) współpracy z Dal-Społem,
  - b) współpracy z prywatnymi firmami eksportowymi,
  - c) nawiązanie bezpośrednich kontaktów.
13. Opracowanie systemu księgowości centralnej w oparciu o jednolity plan kont, opracowanie instrukcji, księgowość magazynowa.
14. Założenie wzorcowni.
15. Opracowanie ogólnych instrukcji dla pracowników Centrali i oddziałów.
16. Opracowanie wzorów sprawozdawczości i statystyk dla Centrali i oddziałów.
17. Polityka sprzedażowa, sposób opracowania rynku zbytu dla sektora państwowego, spółdzielczego i prywatnego:

Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia ¹⁾

Przepisy kodeksu zobowiązań wymagają, aby prowadzący cudze sprawy bez zlecenia, działał z korzyścią i zgodnie z rzeczywistą lub domniemaną wolą osoby interesowanej i by w prowadzeniu tych spraw dokładał należytej staranności. Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia zachodzi nie tylko w braku wyraźnego lub dorozumianego zlecenia, ale także w braku wszelkiego upoważnienia czy to z mocy ustawy, czy to z mocy orzeczenia sądowego, czy pełnomocnictwa. Cudzą jest sprawa wkraczająca bezpośrednio w sferę praw osobistych lub majątkowych innej osoby. Przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia stosuje się także wówczas, gdy prowadzący ją mniemał, że to jest jego własna sprawa. Działanie powinno być zgodne z przejawioną wyraźnie wolą osoby interesowanej oraz wolą wprawdzie nieprzejawioną, o której jednak prowadzący sprawę mógł przypuszczać, że istnieje na podstawie różnych okoliczności jak np. położenia majątkowego, sposobu postępowania osoby interesowanej itp.

Prowadzący cudzą sprawę bez zlecenia powinien w miarę możliwości, zawiadomić o tym osobę zainteresowaną i oczekiwać jej zleceń chyba, że okoliczności wymagają działania bez zwłoki, to znaczy gdy w razie zwłoki groziłaby osobie interesowanej szkoda. W każdym razie prowadzący cudzą sprawę bez zlecenia obowiązany jest doprowadzić sprawę do końca, a przynajmniej prowadzić ją dopóty, dopóki osoba interesowana nie będzie mogła jej objąć. Z czynności swych powinien prowadzący cudzą sprawę złożyć rachunek po zupełnym ukończeniu sprawy.

Prowadzący cudzą sprawę bez zlecenia ma prawo do zwrotu wszelkich wydatków użytecznych, jakie poczynił, wraz z odsetkami od dnia ich wyłożenia, jeżeli działanie było z korzyścią i odpowiadało rzeczywistej lub domniemanej woli osoby interesowanej. Osoba interesowana, natomiast na żądanie prowadzącego sprawę, obowiązana jest zwolnić go od zobowiązań, jakie na siebie przyjął. Kto prowadzi cudzą sprawę wbrew wiadomej mu woli osoby interesowanej, nie tylko nie ma prawa do zwrotu wydatków, lecz odpowiada za wszelką stąd wynikłą szkodę, chyba, że zakaz osoby interesowanej sprzeciwia się porządkowi publicznemu, ustawie lub dobrem obyczajom (np.

Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia 2)

prowadzący cudzą sprawę alimentuje dzieci osoby interesowanej mimo jej zakazu itp.). Jeżeli prowadzący cudzą sprawę dokonał zmian w imieniu osoby interesowanej bez wyraźnej potrzeby lub korzyści, albo wbrew wiadomej mu woli tej osoby, obowiązany jest na jej żądanie przywrócić rzeczy do stanu poprzedniego, a gdy to nie było możliwe dać odszkodowanie. Nakłady może zabrać z powrotem, o ile to jest możliwe bez uszkodzenia rzeczy. Nie może jednak żądać zwrotu wyłożonych wydatków w gotówce, a jedynie może odebrać w naturze te wszystkie nakłady, które nie zostały w ten sposób z rzeczą połączone, że zabranie ich byłoby niemożliwe bez uszkodzenia substancji rzeczy.

Potwierdzenie osoby interesowanej nadaje prowadzeniu jej sprawy wszelkie skutki zlecenia (patrz zlecenie), nawet gdy prowadzący sprawę mniemał, że prowadzi sprawę własną. Kto celem odwrócenia niebezpieczeństwa, grożącego drugiemu ratuje jego dobro, ma prawo żądać od niego zwrotu koniecznych wydatków, chociażby działanie nie odniosło skutku i odpowiada tylko za rażące niedbalstwo. Przepisu tego nie stosuje się jednak do osób, obowiązanych chronić cudze dobro np. straży pożarnej, milicji itp. Kto w celu odwrócenia grożącej drugiemu szkody lub wspólnego niebezpieczeństwa, dobrowolnie lub nawet przymusowo poniósł szkodę majątkową, może żądać od osób, które z tego odniosły korzyść powetowania w odpowiednim stosunku doznanej straty. Przepis ten stosuje się również do osób obowiązanych chronić cudze dobro (strażacy itd.). Warunkiem żądania powetowania szkody jest, aby działanie odniosło skutek, to jest, aby inne osoby rzeczywiście odniosły z tego korzyść.

Odszkodowanie za wypadki przy pracy ¹⁾

1. Wstęp. — Od wielu lat pojawiały się zdania, że ustawodawstwo nie zabezpiecza dostatecznie pracownika w razie wypadków przy pracy. Słyszało się uwagi, że sytuacja pracownika, o ile chodzi o rozmiar należnego mu odszkodowania, jest gorsza od położenia jakiejkolwiek innej osoby poszkodowanej. W uzasadnieniu tych zdań podawano, że pracownik czy jego rodzina bardzo rzadko mogą się domagać skutecznie odszkodowania w oparciu o przepisy kodeksu zobowiązań i w praktyce zwykle ogranicza ich się do uzyskania jedynie świadczenia, płaconego przez instytucje ubezpieczeń społecznych w formie kosztów leczenia, renty oraz kosztów pogrzebu.

Trzeba przyznać, że do niedawna położenie pracownika, który uległ wypadkowi w czasie pracy, było bardzo niekorzystne, z powodu art. 196 ustawy o ubezpieczeniach społecznych, oraz z powodu zbyt niskich świadczeń z ubezpieczenia od wypadków w zatrudnieniu. Art. 196 ustawy o ubezpieczeniach społecznych zwykle zamykał pracownikowi drogę do dochodzenia pełnego odszkodowania przewidzianego kodeksem zobowiązań, które to odszkodowanie mógłby uzyskać, gdyby nie był pracownikiem, o ile istniały przesłanki ustawowe do dania odszkodowania. Stan ten uległ znacznej poprawie, dzięki z jednej strony rozporządzeniu z dnia 8 marca 1949 r. w sprawie wysokości świadczeń rentowych w ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P., poz. 120) oraz z drugiej, dzięki już w 1946 r. wprowadzonemu rozporządzeniu o ogólnych przepisach dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. R. P., poz. 344). To ostatnie rozporządzenie poważnie zwiększa możliwości poszkodowanego pracownika do domagania się pełnego odszkodowania przewidzianego przez przepisy kodeksu zobowiązań o czynach niedozwolonych.

Zagadnienia poruszane wymagają jednak dokładniejszego omówienia.

2. Rozporządzenie w sprawie wysokości świadczeń rentowych w ubezpieczeniu społecznym. — Dzięki temu rozporządzeniu świadczenia rentowe zostały dwukrotnie podwyższone, a przy wyższych zarobkach miesięcznych po-

Odszkodowanie za wypadki przy pracy ²⁾

szkodowanego — więcej niż dwukrotnie, w stosunku do poprzednio płatnych rent wypadkowych.

Świadczenia z ubezpieczenia od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych z tytułu wypadków, które nastąpiły po oswobodzeniu poszczególnych obszarów Państwa, wymierzone są na podstawie przeciętnego zarobku z ostatnich sześciu miesięcy według niżej umieszczonej tabeli:

Grupa zarobkowa	Przeciętny zarobek miesięczny zł	Renta wypadkowa pełna zł	Renta wdowia zł
I	mniej niż 8.000	6.000 —	2.800 —
II	od 8.000 do 11.000	6.300 —	3.100 —
III	„ 11.000 „ 14.000	6.750 —	3.400 —
IV	„ 14.000 „ 17.000	7.200 —	3.750 —
V	„ 17.000 „ 20.000	8.100 —	4.100 —
VI	„ 20.000 „ 23.000	9.000 —	4.500 —
VII	„ 23.000 „ 26.000	10.000 —	5.000 —

Dla osób, których przeciętny zarobek z ostatnich sześciu miesięcy wynosi więcej niż 26.000 zł, pełna renta wypadkowa ubezpieczonego wynosi 40%, a renta wdowia 20% tego zarobku.

Renta dalszej rodziny równa się rencie wdowiej, jeżeli jest tylko jedna osoba uprawniona; przy większej liczbie osób uprawnionych kwota ta wzrasta o 25% na każdą następną osobę. Łączna suma renty wdowiej i renty dalszej rodziny nie może przekraczać wysokości pełnej renty ubezpieczonego.

Tyło o rencie na wypadek całkowitej niezdolności do pracy oraz o rencie dla wdowy i dalszej rodziny. W razie częściowej niezdolności do pracy, wypłaca się odpowiednio mniejszą rentę.

Wypadek powodujący kalectwo lub śmierć uprawnia ubezpieczonego pracownika i jego rodzinę nie tylko do renty, lecz również leczenia, dodatku dla bezradnych oraz zasiłku pogrzebowego. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie pokrywa natomiast rzeczywiście poniesionej straty (pełnej straty) i utraconego zysku oraz szkody moralnej

Odszkodowanie za wypadki przy pracy ³⁾

obejmującej cierpienia fizyczne lub moralne, doznane wskutek wyrządzenia szkody. Kto zarabiał 20.000 zł miesięcznie i utracił skutkiem wypadku zdolność do pracy nie będzie miał prawa domagania się od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pokrycia, poza leczeniem, pełnej szkody materialnej wynoszącej co najmniej 20.000 zł miesięcznie, lecz jedynie uzyska rentę wypadkową wynoszącą 3.000 zł miesięcznie. Nie otrzyma też nawiązki za cierpienia fizyczne lub moralne. Widzimy więc, że szkoda nie będzie w pełni pokryta. Pełnego pokrycia szkody można się jedynie domagać od sprawcy szkody lub przedsiębiorstwa odpowiadającego za szkodę w wypadkach przewidzianych przepisami kodeksu zobowiązań.

3. Przepisy kodeksu zobowiązań. — Zagadnienia związane z odszkodowaniem uregulowane są przez przepisy o czynach niedozwolonych (art. 134 — 167 k. z.), oraz o skutkach nie wykonania zobowiązań (art. 239 — 242 k. z.). Pierwsze przepisy dotyczą odszkodowań związanych ze stosunkami pozaumownymi (szkoda deliktowa), drugie — stosunkami umownymi (szkoda kontraktowa). Przepisy o czynach niedozwolonych, w artykule odnoszącym się do odpowiedzialności za własne czyny stanowią, że kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia (art. 134 k. z.). I tak np. woźnica, który prowadzi wóz konny zbyt szybko ulicami miasta, dopuszcza się winy. Jeśli wyrządzi on szkodę, będzie zobowiązany do jej naprawienia.

Odpowiadać można nie tylko za własne czyny. Kto powierza wykonanie czynności drugiemu, odpowiada za szkodę wyrządzoną przez sprawcę przy wykonaniu powierzonej mu czynności, chyba by udowodnił, że nie ponosi żadnej winy w wyborze (art. 144 k. z.). W wielu wypadkach winą powierzającego wykonanie czynności będzie wina w wyborze lub nadzorze. Ta wina połączona ze szkodą, wyrządzoną przez wykonawcę czynności, będzie podstawą odpowiedzialności powierzającego wykonanie czynności. Często ten powierzający nie działa we własnym imieniu, lecz w imieniu instytucji, którą reprezentuje jako jej kierownik. W wypadkach takich utożsamiamy instytucję z kierownikiem. Wina kierownika i jego zastępców

Odszkodowanie za wypadki przy pracy 4)

będzie tu równoznaczna z winą instytucji. Na tej podstawie opiera się odpowiedzialność osób prawnych, zakładów, spółek, przedsiębiorstw i innych instytucji za ich organa.

Przepisy o czynach niedozwolonych przewidują jednak obowiązek wyrównania szkody nie tylko w wypadkach winy. Prowadzenie przedsiębiorstwa przy pomocy wielkiej ilości ludzi, maszyn, sił przyrody takich jak pary, gazy, elektryczność, wody itp, prowadzi nieuchronnie do pojawiania się wypadków. Musimy dążyć do zmniejszenia ilości wypadków, lecz nie możemy ich całkowicie wyłączyć z życia nowoczesnego społeczeństwa. I tak np. samochody i koleje najlepiej skonstruowane i prowadzone przez doświadczonych kierowców niestety będą powodowały wypadki. W samochodzie pęknie kierownica powodując zmianę kierunku i ocaleczenie przechodnia; lokomotywa sypac będzie iskrami powodując pożar sąsiedniego zboża itp.

Tutaj rozwijający działalność przy pomocy innych ludzi, maszyn i sił przyrody wprowadza się dla swego najbliższego otoczenia nowe niebezpieczeństwa (ryzyko) uzyskuje korzyści. Słusznie też jego rachunek należy obciążyć szkodami jakie powstaną skutkiem rozwijanej działalności. Przerzucenie ciężaru ryzyka powstania szkody na jednostki, które są ofiarą prywatnej, czy też publicznej działalności byłoby krzywdą dla poszkodowanych jednostek. Jednostka byłaby tu nadmiernie poszkodowana, a rozwijający działalność niesłusznie wzbogacony cudzym kosztem.

Na podstawie takiego rozumowania wprowadzona została odpowiedzialność z tytułu ryzyka. Dzięki niej, kto powierza wykonanie czynności swemu podwładnemu, odpowiada za szkodę, wyrządzoną z jego winy przy wykonywaniu powierzonej mu czynności (art. 145 k. z.) — mimo, że po stronie powierzającego nie ma żadnej winy. Dalej, właściciele przedsiębiorstw czy zakładów, wprawianych w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, wody itp.), albo wytwarzających materiały wybuchowe lub posługujących się nimi, odpowiadają za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu; od tej odpowiedzialności

Odszkodowanie za wypadki przy pracy 5)

mogą uwolnić się tylko wówczas, gdy udowodnią, że szkoda powstała wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za której czyny nie ponoszą odpowiedzialności, albo wskutek siły wyższej. Jednakże, jeżeli przedsiębiorstwa nie prowadzi właściciel, lecz prowadzi inna osoba na własny rachunek, za szkodę wyrządzoną odpowiada zamiast właściciela ta osoba (art. 152 k. z.).

Podobną odpowiedzialność ponoszą właściciele mechanicznych środków komunikacji (np. samochodów), poruszających za pomocą sił przyrody względnie inne osoby, które posługiwały się środkami komunikacji na swój rachunek i niebezpieczeństwo (art. 153 k. z.) Wszystko to (art. 145, 152 i 153 k. z.) są wypadki odpowiedzialności bez winy, opierającej się na konstrukcji ryzyka, wprowadzonego na własny rachunek i niebezpieczeństwo ponoszącego odpowiedzialność.

4. Zakres odpowiedzialności. — Wyobraźmy sobie, że wybuchł zbiornik gazowy zakładów fabrycznych i pokrywa zbiornika wyrzucona została wybuchem poza zakłady, raniąc jednego i zabijając drugiego przechodnia na sąsiedniej drodze. Przechodnie ci nie byli pracownikami zakładów. Będą tu miały zastosowanie przepisy kodeksu zobowiązań (art. 157 — 167 k. z.).

Ranny będzie miał prawo do odszkodowania obejmującego: leczenie, zniszczone ubranie i inne podobne straty, utracony zarobek w okresie leczenia i dochodzenia do zdrowia oraz utraty innych korzyści, których mógł się spodziewać, gdy by mu szkody nie wyrządzono, a dalej zadośćuczynienie za cierpienia fizyczne i krzywdę moralną. Nadto, gdy poszkodowany utracił w całości lub w części zdolność do pracy zarobkowej, albo gdy zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia w przyszłości, zobowiązany do odszkodowania powinien mu wypłacić rentę w wysokości, odpowiadającej pełnej wyrządzonej szkodzie.

Poszkodowany, który poniósł śmierć nie otrzyma żadnego odszkodowania za utratę życia, które to odszkodowanie mogłoby przynieść korzyść jego spadkobiercom. Odszkodowanie bowiem ma charakter ściśle osobistego świadczenia. Jednakże śmierć powoduje zwykle straty nie tylko dla zmarłego, lecz i dla najbliższej rodziny i innych. Osoby

Odszkodowanie za wypadki przy pracy 6)

te będą się też zazwyczaj mogły upominać o szkody, które poniosły. W wypadku śmierci przepisy stanowią, że zobowiązany do odszkodowania winien zwrócić koszty leczenia i pogrzebu temu, kto je poniósł. Dalej, osobom, do których utrzymania zmarły był zobowiązany z mocy ustawy i które rzeczywiście utrzymywał, zobowiązany do odszkodowania winien wynagrodzić utracone korzyści przez wypłacanie renty, obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanych, do dochodów i prawdopodobnej długości życia zmarłego, a także do prawdopodobnego czasu trwania prawa do alimentacji.

Nadto, krewni, powinowaci, wychowawcy i inne osoby bliskie, którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środków utrzymania, mogą żądać przyznania takiej renty, jeżeli z okoliczności, a zwłaszcza ze stosunku stanu majątkowego poszkodowanych i osoby zobowiązanej do odszkodowania wynika, że odszkodowanie odpowiada względem słuszności. Ponadto sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowną sumę pieniężną, jako zadośćuczynienie za doznaną przez nich krzywdę moralną. Są wypadki, w których sąd przyznał zadośćuczynienie w granicach 500.000 — 2.000.000 zł na korzyść żony i dzieci. Z powyższych uwag wynika, że poszkodowany — na podstawie przepisów kodeksu zobowiązań — ma prawo do świadczenia w wysokości pełnej szkody materialnej, a ponadto do zadośćuczynienia za cierpienia fizyczne i krzywdę moralną. Takie odszkodowanie znacznie przekracza świadczenia wypadkowe płacone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

5. Ograniczenia w stosunku do pracowników. — Pracownicy są ubezpieczeni i korzystają ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych od wypadków. Ustawa o ubezpieczeniu społecznym wprowadza zasadę, że osoby — uprawnione do świadczeń z ubezpieczeń społecznych — mogą dochodzić od pracodawcy wynagrodzenia szkód, tylko wówczas, gdy choroba, niezdolność do zarobkowania lub śmierć została spowodowana przez pracodawcę lub jego zastępcę rozmyślnie lub przez zaniedbanie swych obowiązków, wynikających z przepisów o ochronie życia i zdrowia pracownika (art. 196).

- a) sprzedaż z hurtowni,
  - b) sprzedaż z wzorcowych sklepów detalicznych,
  - c) sprzedaż za pośrednictwem akwizytorów,
  - d) dostawa towaru odbiorcy,
  - e) sprawa udzielania kredytów (sektor uspołeczniony).
18. Stworzenie aparatu kontrolnego:
- a) w dziale finansowym i buchalteryjnym,
  - b) w dziale towarów i księgowości magazynowej,
  - c) w dziale pracy oddziałów i aparatu sprzedażowego.
19. Magazynowanie i dostawa: rozplanowanie, urządzenie,

instrukcje pracy magazynierów, kontrola magazynów wyrobów gotowych, ewidencja ruchu.

Powyższy rzut organizacyjny Centrali Handlowej ujęty w punktach jest materiałem, który należy przepracować. Rzecz naturalna, że projekt ten nie ogarnia wszystkich problemów Centrali Handlowej. W toku jej działalności powstaną niewątpliwie jeszcze inne, wymagające szerszego omówienia zagadnienia. Materiał zebrany tutaj może służyć do dyskusji jako wytyczne kołca organizacyjnego Centrali Handlowej Przemysłu Spożywczego.

WŁODZIMIERZ RUTKOWSKI.

CENY I MARŻE

Cena żelatyny

Biuro Cen przypomina, że zarządzeniem z dnia 16.III.1949 r. Nr. CE/IV/1/2407/677 ustalono ceny fabryczne żelatyny, z tym, że ceny hurtowe i detaliczne będą obliczane wg marż podanych w wykazie zysków brutto Nr 12, tj. 10% — dla hurtu i 25% dla detalu.

Zgodnie z powyższym odd nia 20 marca 1949 r. obowiązują następujące ceny kleju i żelatyny:

Lp.	Artykuł	Cena fabryczna	Cena hurtowa	Cena detaliczna
Żelatyna jadalna				
1.	mielona 1 kg	1.000,—	1.100,—	1.375,—
2.	drobniolista 1 kg	1.100,—	1.210,—	1.512,—
3.	pełniolista 1 kg	1.450,—	1.595,—	1.994,—
4.	pełniolista czerwona 1 kg	1.600,—	1.760,—	2.200,—
5.	extra pełniolista mielona	1.850,—	2.035,—	2.544,—
6.	perlista 1 kg	1.850,—	2.035,—	2.544,—
7.	żelatyna techniczna	300,—	330,—	412,—
8.	klej	127,—	140,—	175,—

W wypadkach dostarczania na żądanie odbiorcy żelatyny i kleju Franco stacja odbiorcy, „Bacutil” może pobierać następujące ceny:

Lp.	Artykuł	Ceny fr. st. odbiorcy wzgl. fr. odbiorcy
Żelatyna jadalna		
1.	mielona 1 kg	1.020,—
2.	drobniolista 1 kg	1.122,—
3.	pełniolista 1 kg	1.479,—
4.	pełniolista czerwona	1.632,—
5.	extra pełniolista mielona	1.887,—
6.	perlista 1 kg	1.887,—
7.	żelatyna techniczna	315,—
8.	klej	130,70

Z tym, że podane powyżej ceny hurtowe i detaliczne pozostają bez zmian.

Cena na caps. Ertron

Biuro Cen znak: C-IV-B—466/37 z dnia 28.6.49 r. zatwierdza ceny na sztukę Ertron caps. a 5 mg — Vitamin D₂ w hurcie 20 zł., w detalu 30 zł.

Ceny powyższe obowiązują na szczeblu hurtu od dnia zatwierdzenia, na szczeblu detalu od dnia 1.8.1949 r.

Opakowanie kawy zbożowej

Biuro Cen znak: C-IV-A—34/13, zawiadamia, że termin wycofania z obrotu handlowego opakowań kawy zbożowej 0,1 i 0,25 kg. wymieniony w zarządzeniu z dnia 18.12.48 r. Nr CN/IV/1/1036, przedłuża się do 31 sierpnia 1949 r.

Prolongata odnosi się tylko do zapasów opakowań, jakie producent posiadał w chwili wejścia w życie w/w zarządzenia.

Niezbędne dla każdego przedsiębiorstwa!

KSIAŻKA

„Ustalanie Cen Produkcyjnych“

w opracowaniu mgr. W. Ławrynowicza i mgr. S. Janickiego

patrz ostatnia strona

Opakowanie cukierków

Biuro Cen znak: C-IV-A—34/3 zawiadamia, że termin wycofania opakowań cukierków wymieniony w zarządzeniu z dn. 21 lutego 1949 r. znak CE/IV/1/441 przedłuża się do 15 sierpnia 1949 r.

Prolongata odnosi się tylko do zapasów opakowań jakie producent posiadał w chwili wejścia w życie w/w zarządzenia.

Sprzedaż detaliczna jaj

W ramach przepisów normujących organizację rynku jajczarskiego, które w zasadzie zezwalają na dokonywanie wszelkich obrotów jajami jedynie Centrali Spółdzielni Mleczarsko-Jajczarskiej, ukazało się obecnie pismo Ministerstwa Handlu Wewnętrznego z dnia 28 maja br. L. dz. H-VI-O-510/1. Pismo to wyjaśnia, że ograniczenia wprowadzone zarządzeniem Ministerstwa Przemysłu i Handlu z dnia 19 lutego br. nie dotyczą producentów sprzedających jaja bezpośrednio konsumentom na targach oraz sklepów spożywczych, które mają prawo do handlu detalicznego jajami i, mogą zakupywać jaja od Centrali Spółdzielni Mleczarsko-Jajczarskiej lub też bezpośrednio od producentów. J. K.

Wyjaśnienie Biura Cen

Biuro Cen znak C-II-A—16/8 wyjaśnia:

Wysokość zysku brutto na szkło laboratoryjne ustalona wykazem B nr 17 odnosi się do szkła laboratoryjnego tego typu jak kolby, biurety, pipety, próbówki, zlewki, chłodnice itp.

Jeżeli chodzi o wysokość zysku na artykuły objęte tą samą nazwą „szkło laboratoryjne” w wykazie A i B Nr 20 pkt 12, która ze słusznych przesłanek gospodarczych została ustalona na poziomie wyższym — 42,85%, odnosi się ona do grupy szkła laboratoryjnego specjalnego (sanitarnego) tj.:

1. Naczynia do odczynników i barwników.
  2. Dialysatory — Eilhard - Schulze, Kopsch.
  3. Płytki podwójne „Koch” do preparatów.
  4. Podstawki do barwienia szkieł.
  5. Kufy do barwienia szkieł (Hellendahl).
  6. Naczynia do przepłukiwania preparatów.
  7. Exsiccatory do próżni (Proskauer) (Brieger).
  8. Aparaty ekstrakcyjne (Frühling), (Lehman), (Soxhlet)
  9. Dzwony do mikroskopów.
  10. Molakularna pompa powietrzna (Gaeds).
  11. Pompa rtęciowa do analizy krwi.
  12. Słoje i naczynia do preparatów.
  13. Puszki z sitami (Steinach).
  14. Podwójne biurety do barwienia (Schilling).
  15. Sita Fairchild.
  16. Aparat ekstrakcyjny kliniczny (Zunzt).
  17. Aparat filtracyjny (Witt).
  18. Azotometr (Hüfner) do odkrywania tl. węgl. w moczu.
  19. Nitrometr (Lunga) do określenia kwasu moczowego.
- Na mikroskopy i trychinoskopy obowiązują wysokości zysków podane w wykazie A i B nr 20.
- Wysokości zysku ułamekowe — podane w wykazie B nr 20 — należy zaokrąglić jak następuje:

0,5 i powyżej 0,5% — do 1%
poniżej 0,5% — odrzuca się ułamek.

W wykazach A i B nr 20, poz. 13 brzmi: „szkło apteczne”. Wyjaśnienie powyższe ukaże się w „Monitorze Polskim”.

USTAWODAWSTWO GOSPODARCZO-SKARBOWE

Nowe przepisy o obrocie bezgotówkowym

Na jednym z ostatnich posiedzeń sejmowych Sejm uchwalił nową ustawę o obowiązku uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym. Ustawa ta niebawem już zostanie ogłoszona w Dzienniku Ustaw, a wejście w życie i zacznie obowiązywać po upływie jednego miesiąca od dnia ogłoszenia, czyli od daty, jaka figurować będzie w tym Dzienniku Ustaw, w którym ustawa zostanie ogłoszona.

Obecnie nie można jeszcze ściśle ustalić daty wejścia w życie nowej ustawy. Mając jednak możność zapoznania się z uchwalonym tekstem ustawy, już dzisiaj dzielimy się z naszymi czytelnikami wiadomościami w tej tak niesłychanie ważnej dla każdego prawie kupca czy przemysłowca sprawie.

Nowa ustawa skonstruowana została pod kątem widzenia dwóch zasadniczych założeń. Po pierwsze chodziło o skomasowanie w jednym akcie ustawodawczym tych wszystkich zarządzeń i wyjaśnień, jakie na przestrzeni dwóch lat obowiązywania dotychczasowej ustawy zostały wydane, względnie się wyłoniły. Z drugiej jednak strony nowela została pomyślana jako dalsze rozszerzenie obowiązków w zakresie obrotu bezgotówkowego, jak również rozwiniecie bardziej skutecznej kontroli finansowej nad działalnością zarówno uspołecznionego, jak nieuspołecznionego odcinka naszego życia.

KTO JEST UCZESTNIKIEM OBROTU BEZGOTÓWKOWEGO

Pod względem obowiązku uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym ustawa poważniejszych zmian nie wprowadziła. Poza więc władzami i urzędami państwowymi i samorządowymi, instytucjami, zakładami państwowymi i samorządowymi, poza wszelkiego rodzaju przedsiębiorstwami państwowymi, lub samorządowymi, albo pozostającymi pod zarządem państwowym, lub samorządowym, poza spółdzielniami i wszelkiego rodzaju centralami spółdzielczymi państwowo - spółdzielczymi, poza bankami, i wszelkiego rodzaju instytucjami prawnie - publicznymi — ustawa utrzymuje nadal obowiązek uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym dla wszelkiego rodzaju stowarzyszeń, zrzeszeń oraz związków, i to niezależnie od tego, czy posiadają, czy też nie posiadają osobowości prawnej, jak również dla wszelkiego rodzaju zakładów jak również i osób, wykonywujących zajęcia zawodowe, jeżeli zakłady te lub osoby są obowiązane według zasad dekretu o postępowaniu podatkowym do prowadzenia ksiąg handlowych lub uproszczonych.

Powyższe wyliczenie wskazuje na to, że pod względem kategorii osób czy instytucji, obowiązanych do uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym, nie nastąpiło żadne rozszerzenie. W szczególności, jeśli chodzi o sektor prywatny, to obowiązek uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym dotyczy nadal wszystkich kupców i przemysłowców, a także rzemieślników, jeżeli według innych przepisów prawnych obowiązani są oni do prowadzenia ksiąg handlowych lub ksiąg uproszczonych. Księgi handlowe obowiązani są prowadzić kupcy rejestrowi. Kupcem rejestrowym są wszelkie spółki handlowe (spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki jawne i spółki komandytowe), a nadto kupcy jednoosobowi, jeżeli ich obrót w stosunku rocznym przekracza kwotę 12.000.000 zł.

Najwięcej wątpliwości budzić może tutaj obowiązek prowadzenia ksiąg handlowych przez spółki jawne. Wiemy bowiem, że istnieje cały szereg spółek, które charakterem swym i wewnętrznym ustrojem podobne są do spółek jawnych, a jednak nie są spółkami jawnymi. Kodeks handlowy rozstrzyga tę sprawę w ten sposób, że spółką jawną jest taka spółka, która nie jest ani spółką akcyjną, ani spółką komandytową, a prowadzi przedsiębiorstwo w większym rozmiarze, czyli takie, którego obrót przekracza 12.000.000 zł. Należy tu zaznaczyć, że fakt przyjęcia przez kupca jednoosobowego lub spółkę handlową spółnika cichego sam przez się nie pociąga za sobą obowiązku uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym. Oczywiście, jeżeli kupiec ten lub spółka nie ma tego obowiązku z innego tytułu.

Jeśli chodzi o kupców i przemysłowców obowiązanych do prowadzenia ksiąg uproszczonych — to wymienia ich szczegółowo rozporządzenie Ministra Skarbu o księgach uproszczonych i po-

datkowych¹⁾. Trzeba podkreślić z całym naciskiem, że ustawa o obrocie bezgotówkowym uznaje za uczestników tego obrotu nie te osoby, które prowadzą księgi handlowe lub uproszczone, lecz te osoby, które są obowiązane do prowadzenia ksiąg handlowych lub uproszczonych. Z powyższego płynie wniosek, że jeżeli kupiec lub przemysłowiec jest obowiązany według przepisów kodeksu handlowego lub przepisów podatkowych prowadzić księgi handlowe uproszczone, a jednak ich nie prowadzi, to nie zwalnia go to od obowiązku uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym.

PODZIAŁ UCZESTNIKÓW OBROTU BEZGOTÓWKOWEGO

Zarówno poprzednia, jak i nowa ustawa dzieli uczestników obrotu bezgotówkowego na dwie kategorie, z których każda ma inne obowiązki w zakresie uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym. W tym podziale zaszyły na tle przepisów nowej ustawy zmiany, które mają doniosłe znaczenie w szczególności dla zrzeszeń i związków oraz stowarzyszeń. Poprzednio podział ten był przeprowadzony w ten sposób, że do pierwszej grupy zaliczało się wszelkie władze, urzędy i przedsiębiorstwa państwowe i samorządowe, a do drugiej grupy cały sektor prywatny (oczywiście w takim zakresie, w jakim w ogóle był on zobowiązany do uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym), oraz wszelkie zrzeszenia, stowarzyszenia i związki. Ponieważ zaś zakres obowiązków uczestników zaliczonych do drugiej grupy był znacznie mniejszy od obowiązków uczestników grupy pierwszej, przeto zrzeszenia, związki i stowarzyszenia przez fakt zaliczenia ich do grupy drugiej były dotychczas zobowiązane do uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym w zakresie ograniczonym.

Ten podział na dwie grupy został obecnie utrzymany, jednak zmiana polega na tym, że stowarzyszenia, zrzeszenia i związki zostały zaliczone do uczestników obrotu bezgotówkowego grupy pierwszej, wobec czego ich zakres obowiązków jest taki sam, jak wszelkich władz, urzędów, przedsiębiorstw państwowych itp. W dalszym ciągu niniejszego artykułu będziemy już używali nazwy uczestnicy grupy I dla określenia tych wszystkich, którzy stosownie do powyższych uwag uczestniczą w obrocie bezgotówkowym w pełnym zakresie (władze, urzędy, przedsiębiorstwa państwowe, stowarzyszenia, zrzeszenia, związki itp), oraz uczestnicy grupy II dla określenia wszystkich pozostałych uczestników obrotu bezgotówkowego, a w szczególności kupców i przemysłowców.

OBOWIĄZKI UCZESTNIKÓW GRUPY I.

Uczestnicy grupy I mają trzy obowiązki: a) posiadać rachunek i zośrodkować wszystkie obroty w jednym z banków, względnie w jednej ze spółdzielni, których wykaz ogłoszony będzie w Monitorze Polskim, b) regulować rozrachunki pieniężne w drodze przelewów bankowych lub czekami rozrachunkowymi, c) lokować w banku względnie spółdzielni kredytowej, w której mają rachunek zasoby gotówkowe, przewyższające górną granicę pogotowia kasowego.

Jak z powyższego wynika każde zrzeszenie, każdy związek zrzeszeń przemysłowych lub kupieckich podlega tym wymienionym wyżej trzem zasadniczym obowiązkom.

Wybór banku czy spółdzielni, w której ma być prowadzony rachunek dla celów obrotu bezgotówkowego pozostawiony jest uznaniu uczestnika. Od ogólnej zasady, głoszącej, że uczestnik grupy I obowiązany jest dokonywać rozrachunki pieniężne w drodze obrotu bezgotówkowego ustawa czyni kilka wyjątków. Wyjątki te są następujące:

a) rozrachunek bezgotówkowy nie obejmuje drobnych wpłat i wypłat gotówkowych. Ustawa nie określa co należy rozumieć przez drobne wpłaty lub wypłaty, upoważniając jedynie Ministra Skarbu do określenia górnej granicy tych drobnych wpłat czy wypłat. Prawdopodobnie jednocześnie z ogłoszeniem ustawy lub bezpośrednio po jej ogłoszeniu ukaże się również rozporządzenie

¹⁾ Patrz rozporządzenie Ministra Skarbu o księgach handlowych, uproszczonych i podatkowych — Dz. U. R. P. Nr 65 z roku 1946, poz. 365, Nr 73 z roku 1947, poz. 466 oraz Nr 81 z roku 1948 poz. 208.

Ministra Skarbu, które określi granice drobnych wpłat i wypłat. Sztuczne rozdrabnianie wpłaty lub wypłaty w celu zmniejszenia każdej z nich do sumy poniżej ustalonej przez Ministra Skarbu granicy, będzie uważane za obejście obowiązujących przepisów i jako takie jest oczywiście niedozwolone. Ocena, czy w danym konkretnym wypadku mamy do czynienia z sztucznym rozdrabnianiem transakcji, jest kwestią faktu, który w każdym konkretnym wypadku będzie musiał być badany, jeżeli będzie zachodzić podejrzenie, że nastąpiło sztuczne rozdrabnianie transakcji dla omińnięcia przepisów o obrocie bezgotówkowym.

b) rozrachunek bezgotówkowy nie obowiązuje przy wypłacie wszelkiego rodzaju wynagrodzeń za pracę. Od tej zasady czyniony został tylko jeden wyjątek, a mianowicie, gdy osoba wykonująca pracę jest uczestnikiem obrotu bezgotówkowego, to wypłata za pracę powinna następować tylko w trybie obrotu bezgotówkowego. W związku z powyższym przepisem wymagałoby wyjaśnienia, co rozumieć należy przez „wynagrodzenie za pracę”? Czy chodzi w danym wypadku o wynagrodzenie wypłacane wyłącznie ze stosunku umowy o pracę, czy też chodzi o inne wypadki, gdzie następuje wypłata również za pracę, mimo że praca ta świadczona była nie na podstawie umowy o pracę, lecz na podstawie innej umowy, naprz. umowy o dzieło, albo umowy zlecenia. Aczkolwiek ustawa mówi o wypłacie wynagrodzeń „za pracę”, a nie wynagrodzeń z tytułu umowy o pracę, to jednak biorąc pod uwagę ogólną tendencję ustawy do możliwie szerokiego objęcia obrotem bezgotówkowym wszelkich wypłat, należałoby rozumieć, że zwolnienie dotyczy tylko wypłat z tytułu należności wynikających z umowy o pracę. W związku z powyższymi wyjaśnieniami zrzeczenia kupieckie albo przemysłowe, mogą wypłacić gotówką wynagrodzenie, przysługujące personelowi związanemu umową o pracę. Gdyby jednak zrzeczenie wypłacić miało jakąkolwiek sumę za pracę dokonaną przez osobę, która nie jest związana ze zrzeczeniem umową o pracę — to wypłata w formie gotówkowej byłaby niedozwolona.

c) rozrachunek bezgotówkowy nie obowiązuje w wypadku zakupu przez uczestnika grupy I wytworów gospodarstwa rolnego, hodowlanego bądź rybnego, dokonywanych bezpośrednio u producentów, nie będących uczestnikami obrotu bezgotówkowego. Ten wypadek raczej w zrzeczeniach i związkach ze względu na charakter ich działalności zastosowania mieć nie będzie, dlatego bliższe omówienie tego postanowienia pomijamy.

d) rozrachunek bezgotówkowy nie obowiązuje przy wypłacie należności za usługi połączone ze świadczeniem rzeczy ze strony rzemieślników, nie będących uczestnikami obrotu bezgotówkowego. To zwolnienie jest ściśle ograniczone do wypłat na rzecz rzemieślników. Gdyby zatem wypłata nastąpić miała na rzecz osoby, która nie jest rzemieślnikiem w rozumieniu prawa przemysłowego to wówczas wypłata nie mogłaby być dokonana w gotówce.

e) uczestnicy grupy I mają wreszcie przyjmować wpłaty gotówkowe od osób, nie będących uczestnikami obrotu bezgotówkowego. Na tej podstawie zrzeczenie może przyjmować w gotówce od swoich członków, nie będących uczestnikami obrotu bezgotówkowego, wpłaty z tytułu składek. Natomiast składki należne od uczestników obrotu bezgotówkowego, jeżeli przekraczać będą górną granicę drobnych wpłat gotówkowych, winny być regulowane w obrocie bezgotówkowym. Zaznaczyć należy, że zwolnienie wyżej omówione dotyczy tylko wpłat. Jeśli natomiast chodzi o wypłaty na rzecz osób, nie będących uczestnikami obrotu bezgotówkowego to wypłata jeżeli przekracza granicę drobnych wypłat — nie może być dokonana w drodze wypłaty gotówkowej, lecz jedynie w ramach obrotu bezgotówkowego.

f) poza powyższymi przepisami, wyliczającymi zwolnienia dla uczestników grupy I od dokonywania rozrachunków pieniężnych w obrocie bezgotówkowym — ustawa zawiera jeszcze dodatkowo upoważnienie dla banków, względnie spółdzielni, w których prowadzony będzie rachunek dla obsługi obrotów bezgotówkowych przez danego uczestnika grupy I, do udzielania dalszych zwolnień, jednak w zakresie, jaki zostanie określony przez Ministra Skarbu.

Wprowadzając pewne, omówione wyżej odstępstwa od ogólnej zasady regulowania przez uczestników grupy I rozrachunków pieniężnych w obrocie bezgotówkowym, ustawa wprowadza jednak w odniesieniu do tych zwolnień daleko idące ograniczenie, wyrażające się w tym, że wszystkich dozwolonych gotówkowych wypłat uczestnik grupy I nie może dokonywać z wpływów gotówkowych, pochodzących z drobnych wpłat oraz z pogotowia kasowego, lecz jedynie ze środków finansowych otrzymanych na ten cel z banku względnie ze spółdzielni kredytowej. Tak więc, jeżeli naprz. do kasy zrzeczenia wpłyną z tytułu drobnych wpłat pewne sumy i to samo zrzeczenie ma do zapłacenia jakąś sumę, którą według postanowień ustawy ma prawo regulować gotowizną, to w tym wypadku zrzeczenie nie może dokonać tej wypłaty z posiadanych sum pieniężnych. (znajdujących się w kasie z tytułu dokonanych drobnych wpłat), lecz te drobne wpłaty musi przelać do banku, a z banku musi uzyskać odpowiednie środki finansowe na dokonanie wypłaty, która według przepisów ustawy może być dokonana w drodze wypłaty gotówkowej.

Jak wynika z powyższego przepis ten daje instytucji bankowej całkowitą kontrolę ruchu finansów danej instytucji. Bowiern przy podnoszeniu z kasy gotówki uczestnik grupy I musi się wyłamać bankowi na jaki cel pieniądze są podnoszone. Jeśli chodzi o trzeci obowiązek uczestników grupy I — obowiązek lokowania w banku lub spółdzielni wszelkich sum, przekraczających granicę pogotowia kasowego — to wysokość pogotowia kasowego określona zostanie w rozporządzeniu Ministra Skarbu.

(dokończenie nastąpi)

101.

Przegląd ustawodawstwa gospodarczego

od 1.IV. do 1.VII.49.

Zamieszczamy przegląd ustawodawstwa gospodarczego za II kwartał br. Dla wygody Czytelników ułożony on został tematycznie i alfabetycznie. Przegląd za I kwartał został zamieszczony w OTG nr 4 str. 10.

BUDOWLANE PRZEDSIĘBIORSTWA

Określenie właściwości władz oraz tryb i warunki udzielania zezwoleń na prowadzenie przedsiębiorstw budowlanych (Dz. U.R.P. Nr 24, poz. 161).

Zmiana rozporządzenia o obowiązku uzyskania zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstw budowlanych (Dz. U.R.P. Nr 34, poz. 253).

BUDEŻET

Ustawa skarbowa i budżet na r. 1949 (Dz. U.R.P. Nr 22, poz. 151)

CENY

Zmiana zarządzenia w sprawie regulaminu Komisji Notowań (Mon. Polski A-22 poz. 353).

DOSTAWY I ROBOTY

Bezprzetargowe dostawy przez przemysł prywatny (Mon. Polski Nr A-20, poz. 297).

Upoważnienie niektórych organów podległych Ministrowi Od budowy do udzielenia zamówień (Mon. Polski N. A-27, poz. 430, Mon. Polski A-38, poz. 536).

Sposób publikowania ogłoszeń o przetargach (Mon. Polski A-38, poz. 489).

Określenie organizacji i władz uprawnionych do stwierdzania odmowy przyjęcia zamówienia (Mon. Polski A-38, poz. 535).

GIEŁDY

Regulamin sądów rozjemczych giełd zbożowo-towarowych (Dz. U.R.P. Nr 24, poz. 164).

KOMITET EKONOMICZNY RADY MINISTRÓW

Ustalenie zakresu działania i składu Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów (Mon. Polski A-28 poz. 433).

Regulamin K.E.R.M. (Mon. Polski A-28 poz. 434).

LOKALE

Upoważnienie Rady Ministrów do obniżania czynszu za lokale mieszkalne dla niektórych grup najemców (Dz. U.R.P. Nr 18, poz. 114).

Komitety lokalne F. G. M. (Dz. U.R.P. Nr 18, poz. 123).

MINISTER BUDOWNICTWA

Utworzenie urzędu Ministra Budownictwa (Dz. U.R.P. Nr 30, poz. 216).

Określenie zakresu działania Ministra Budownictwa (Dz. U.R.P. Nr 30, poz. 217).

Tymczasowa organizacja Ministerstwa Budownictwa (Mon. Polski A-32, poz. 457).

Spis przedsiębiorstw podlegających Ministrowi Budownictwa (Mon. Polski A-32, poz. 458).

MINISTER GÓRNICICTWA I ENERGETYKI

Zakres działania Ministra Górnictwa i Energetyki (Dz. U.R.P. Nr 26, poz. 192).

Tymczasowa organizacja Ministerstwa Górnictwa i Energetyki (Mon. Polski A-28, poz. 436).

Spis przedsiębiorstw podległych Ministrowi Górnictwa i Energetyki (Mon. Polski A-28, poz. 437).

MINISTER PRZEMYSŁU CIĘŻKIEGO

Zakres działania Ministra Przemysłu Ciężkiego (Dz. U.R.P. Nr 26, poz. 191).

Tymczasowa organizacja Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego (Mon. Polski N. A-28, poz. 438).

Spis przedsiębiorstw podległych Ministrowi Przemysłu Ciężkiego (Mon. Polski A-28, poz. 439).

MINISTER PRZEMYSŁU LEKKIEGO

Określenie zakresu działania (Dz. U.R.P. Nr 23, poz. 154).

Spis przedsiębiorstw podlegających Ministrowi Przemysłu Lekkiego (Mon. Polski A-24, poz. 376).

Tymczasowa organizacja Ministerstwa Przemysłu Lekkiego (Mon. Polski A-24, poz. 377).

MINISTER PRZEMYSŁU ROLNEGO I SPOŻYWCZEGO

Określenie zakresu działania (Dz. U.R.P. Nr 18, poz. 122).

Spis przedsiębiorstw podlegających Ministrowi Przemysłu Rolnego i Spożywczego (Mon. Polski Nr A-21, poz. 302).

NACJONALIZACJA PRZEMYSŁU

Zmiana rozporządzenia w sprawie trybu postępowania przy przejmowaniu przedsiębiorstw na własność Państwa (Dz. U.R.P. Nr 29, poz. 212).

NARODOWY PLAN GOSPODARCZY

Ustawa o Narodowym Planie Gospodarczym na rok 1949 (Dz. U.R.P. Nr 26, poz. 189).

Nabywanie i przekazywanie nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz. U.R.P. Nr 27, poz. 197).

OBROT

Obrót zwierzętami gospodarskimi i produktami uboju (Dz. U.R.P. Nr 21, poz. 135).

Zaopatrzenie ludności w mięso, tłuszcze i przetwory mięsne (Dz. U.R.P. Nr 27, poz. 202).

Wykaz dozwolonych do obrotu specyfików farmaceutycznych (Mon. Polski A-31, poz. 456).

PANSTWOWA KOMISJA PLANOWANIA GOSPODARCZEGO

Zakres działania Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego (Dz. U.R.P. Nr 26, poz. 190).

Statut organizacyjny Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego (Mon. Polski N. A-28, poz. 434).

Spis przedsiębiorstw podległych Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego (Mon. Polski A-28, poz. 435). Uzupełnienie (Mon. Polski A-32, poz. 459).

PODATEK OBROTOWY

Ustalenie wykazów produktów rolnych oraz surowców i półfabrykatów, niezbędnych dla rolnictwa lub przemysłu krajowego (Mon. Polski N. A-21, poz. 306).

Stawki podatku obrotowego od wartości sprzedanej towarów wydanych jako deputaty pracownicze oraz pobranych do konsumpcji własnej (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 21, poz. 138).

PODATEK OD WYNAGRODZEN

Ustalanie ryczałtów wartości pieniężnej niektórych świadczeń w naturze (Mon. Polski A-26, poz. 412).

Częściowe lub całkowite zwolnienie niektórych wynagrodzeń od podatku od wynagrodzeń (Mon. Polski A-34, poz. 496).

Interpretacja rozporządzenia wykonawczego (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 14, poz. 87).

PODATKI KOMUNALNE

Upoważnienie władz podatkowych i instancji do rozpoznawania odwołań od wymiaru podatków komunalnych (Dz. U.R.P. Nr 28, poz. 200).

POLIGRAFICZNE PRZEDSIĘBIORSTWA I DRUKARNIE

Określenie kategorii przedsiębiorstwa przemysłu poligraficznego i drukarni, przechodzących na własność Państwa (Dz. U.R.P. Nr 26, poz. 193).

Koncesjonowanie przedsiębiorstw przemysłu poligraficznego i drukarni (Dz. U.R.P. Nr 34, poz. 245).

Higiena pracy w drukarniach (Dz. U.R.P. Nr 36, poz. 260).

POSTĘPOWANIE PODATKOWE

Obowiązek prowadzenia ksiąg szczególnego typu przez podatników prowadzących przedsiębiorstwa cukiernicze i cukierniczokawiarzane (Dz. U.R.P. Nr 34, poz. 250).

Pobór zaliczek na podatek obrotowy oraz przedpłat na zaliczki od podatników branży mięsnej (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 11, poz. 58).

Normy szacunkowe zysku brutto i netto w handlu (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 19, poz. 125).

Dowody wewnętrzne (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 21, poz. 136).

PRACA

Obowiązek szkolny zatrudnionych młodocianych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 207).

Higiena pracy w zakładach wytwarzających przedmioty z ołowiu lub stosujących przy produkcji ołów oraz w drukarniach (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 260).

Higiena pracy w hutach szkła (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 261).

PRZEMIAŁ

Rozliczanie się młynów z otrzymanego do przemiału zboża (Mon. Polski N. A-32, poz. 479).

SPOŁECZNY FUNDUSZ OSZCZĘDNOŚCIOWY

Utworzenie specjalnego funduszu „D” w ramach S.F.O. dla samodzielnych rybaków kutrowych (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 136).

UBEZPIECZENIE SPOŁECZNE

Powiększenia zakresu niektórych świadczeń z tytułu ubezpieczeń społecznych. Upoważnienie Rady Ministrów do określania wysokości niektórych świadczeń oraz wysokości składek (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 109).

Określenie wysokości składek na ubezpieczenie rodzinne oraz na wszystkie inne ubezpieczenia społeczne (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 121).

Wysokości wynagrodzenia pracodawców za czynności związane z wypłatą zasiłków rodzinnych (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 125).

WEKSLE

Sporządzanie protestów wekslowych przez agencje i urzędy pocztowe (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 214).

WYSTĘPKI SKARBOWE

Instrukcja w sprawie zawiadomienia władz przemysłowych o przypadkach skazania za umyślne popełnienia występki skarbowy (Mon. Polski N. A-23, poz. 361).

W rubryce tej zamieszczamy odpowiedzi na zapytania Czytelników, które należy kierować: Poznań, Mickiewicza 31 (sprawy dotyczące zagadnień skarbowo-podatkowych) lub Warszawa, Flory 3 (inne zagadnienia prawne).

REDAKCJA

WYPŁATA WYNAGRODZENIA W CZASIE ĆWICZEŃ WOJSKOWYCH
WŁADYSŁAW SK — POZNAŃ. Pytanie: czy pracownikowi fizycznemu powołanemu na ćwiczenie wojskowe pracodawca winien wypłacać wynagrodzenie w okresie ćwiczeń i gdzie znajduje się przepis prawny?

Ustawodawstwo pracy normuje zagadnienie to różnie w zależności czy chodzi o pracowników umysłowych czy fizycznych. Rozporządzenie o umowie o pracę pracowników umysłowych stanowi wyraźnie, że pracownik umysłowy zachowuje przez okres ćwiczeń wojskowych prawo do wynagrodzenia. Pracodawca może jednak z

wynagrodzenia tego stracić kwoty jakie pracownik otrzyma ze Skarbu Państwa. Gdy chodzi o pracowników fizycznych przepisu o wynagrodzeniu brak w podstawowym akcie prawnym, regulującym stosunek umowy o pracę robotników tj. w rozporządzeniu o umowie o pracę robotników. Należy zatem w myśl przepisu art. 446 kodeksu zobowiązań w tymże kodeksie szukać odpowiedzi na postawione pytanie.

Art. 458 Kodeksu Zobowiązań stanowi, że pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia chociażby w pełnieniu pracy doznał bez swej winy przeszkody skutkiem m. innymi powołania go na ćwiczenia wojskowe. Jeżeli ustawa lub umowa nie zawiera korzystniejszych dla pracownika postanowień, wówczas służy pracownikowi prawo do wynagrodzenia za okres 2 tygodni i to bez względu na czas trwania stosunku pracy przed powołaniem na ćwiczenia wojskowe.

Dla catokształtu zagadnienia wyjaśniamy, że w myśl art. X przepisów wprowadzających kodeks zobowiązań, art. 458, który reguluje sprawę wynagrodzenia w czasie przeszkody w pracy z różnych przyczyn a nie tylko ćwiczeń wojskowych, nie ma zastosowania do pracowników objętych rozporządzeniem o umowie o pracę robotników z jedynym wyjątkiem mianowicie, gdy chodzi o ćwiczenia wojskowe.

Nowela kodeksu zobowiązań z dnia 30. VIII.1939 (D. U. R. P. 81 poz. 538) dodała w art. X wyrażony przepis § 3-go w którym stwierdza, że art. 458 kodeksu zobowiązań stosuje się do robotników objętych rozporządzeniem o umowie o pracę robotników w przypadku powołania ich na ćwiczenia wojskowe. Tak wygląda zagadnienie z punktu widzenia prawa pracy — należy jednak pamiętać, że tego rodzaju problem może być unormowany korzystniej w układzie zbiorowym pracy i najpierw tam należy szukać rozwiązania zagadnienia. (Zkl)

DLUG PRZEDWOJENNY

ST. CISZEK — PACZKOW pisze, że nieruchomości jego jest obciążona hipoteką sumą 5.000 zł. w zlocie. Dług pochodzi z okresu przedwojennego. Obecnie czytelnik nasz chciałby ten dług spłacić i zapytuje, czy jest jakaś ustawa, która reguluje zagadnienie waloryzacji, względnie czy jest spodziewana taka ustawa.

Ustawy, która by regulowała sposób tzw. waloryzacji zobowiązań przedwojennych niema. Stanowisko naszych sądów jest pod tym względem chwiejne. Znane są wyroki, kiedy sąd wypowiada pogląd, że przedwojenny złoty równa się złotemu obecnemu; są również i takie wypadki, kiedy Sąd stosuje pewne przerechnowanie, stając na gruncie niesłusznego zubożenia się dłużnika. Na pytanie, czy jest spodziewana taka ustawa, odpowiedzieć nie stanowczo nie można. Jest jednak bardzo możliwe, że ogłoszona zostanie ustawa, która przesądzi tę kwestię w sposób ostateczny na korzyść tezy, że złoty przedwojenny równa się złotemu obecnemu z tym, że dłużnik będzie jednocześnie obowiązany do od prowadzenia uzyskanego dzięki temu wzbogacenia do Skarbu Państwa pod postacią specjalnego podatku. Informację tę opieramy na tym, że w budżecie Państwa na rok 1949 przewidziany jest wpływ w kwocie 2.950.000.000 zł z tytułu „podatku od spłaty zobowiązań”. Jak jednak podatek ten będzie wyglądał, jakie będą jego stawki i zasady — tego w obecnej chwili podać nie jesteśmy w możności. (Gr.)

SPROSTOWANIE

W przedruku Okólnika Ministerstwa Skarbu (nr 13 O.T.G.) zakradł się na str. 9 w poz. 41 błąd. Jest: Zysk brutto w stosunku do zakupu 29—30%, winno być: 26—30%. Prostuujemy tę omyłkę i zainteresowanych Czytelników przepraszamy.

ZAKŁAD OPTYCZNY
Jan Ciszak

Poznań — Szkolna Nr 1
dostawca dla Ubezpiecz. Społ.

Wśród wydawnictw

„SYSTEM BANKOWY ZSRR”

W. BATERIEW — M. USOSKIN, PRZEKŁAD M. S. KOSSAKOWSKIEGO. PRZEDMOWA PROF. DR. STEFANA ROZMANA. WARSZAWA 1949 R.

Jedną z głównych trudności w dzisiejszej publicystyce gospodarczej jest trudność metodologiczna. Mianowicie: ekonomika socjalistyczna otworzyła szereg instytucji, które mają wspólną nazwę z instytucjami w krajach o gospodarce liberalnej, natomiast zupełnie odmienną treść. Jest to szczególnie widoczne w dziedzinie finansowej. Tak więc np. takie terminy jak „bank”, „kredyt” mają inną treść w gospodarce socjalistycznej a inną w gospodarce liberalnej, pomimo, że w jednym i w drugim wypadku chodzi o instytucje gospodarowania pieniędzem.

Dlatego też każda praca, dająca pewien wgląd w system finansowy ZSRR jest szczególnie interesująca i pożyteczna. Słusznie zatem postąpił Narodowy Bank Polski, wydając pracę pp. W. Batoryewa i M. Usoskina pt. „System bankowy w ZSRR”. Książka wprawdzie nie wyczerpuje tematu — jest na to zbyt skromna rozmiarom (160 stron) — w każdym jednak razie daje dobre wstępne pojęcie o najważniejszych funkcjach Banku Państwa ZSRR.

Specjalnie zaś interesujące są rozdziały omawiające rolę Banku w systemie planowania gospodarczego oraz metody opracowywania planu kredytowego Banku (Rozdział V i VI).

Jak słusznie zaznacza w przedmowie do polskiego przekładu prof. dr. Stefan Rozmarny, książka nie wyczerpuje bynajmniej tematu, to też mamy nadzieję, że Narodowy Bank Polski podejmie i dalsze przekłady czy oryginalne opracowania z zakresu nauki o finansach i pieniądzu, jak również o doświadczeniach praktycznych.

Przekład jest wolny od usterek. Tak np. nie mówi się po polsku „republikańskie i obwodowe kantory Banku Państwa”. (str. 119), tylko „oddziały Banku Państwa w poszczególnych republikach związkowych i obwodach”. Tym nie mniej przekład jest o tyle dobry, że nie wprowadza w błąd. (r)

DR. ANTONI SKOWRONSKI — „ISTOTA I PRZEDMIOT NAUKI O PRZEDSIĘBIORSTWIE”. WYDAWNICTWO KSIĘGARNI WŁ. WILAK W POZNAŃNIU

Praca dr A. Skowrońskiego, profesora w Poznaniu, stanowi uzupełnienie luki, jaka istniała dotychczas w literaturze polskiej w zakresie podstaw teoretyczno-poznawczych istoty ekonomiki przedsiębiorstwa.

Autor przedstawiając stan tej nauki w ujęciu ekonomiki światowej, jej rozwój historyczny określa stosunek ekonomiki do nauki o przedsiębiorstwie.

Przedstawia m. in. istotę przedsiębiorstwa w gospodarce społecznej oraz omawia przedmiot i podział nauki dotyczącej tego zagadnienia, uwzględniając przy tym szeroko najnowszą literaturę fachową obcą.

Książkę tę winien przestudiować każdy, kto spełnia jakąkolwiek rolę w organizowaniu i kierowaniu przedsiębiorstwem. Mo że ona być także dużą pomocą dla profesorów i młodzieży w szkole ekonomiczno-gospodarczych.

Z życia Izby, Związków i Zrzeszeń

ZMIANY GODZIN URZĘDOWANIA IPH W WARSZAWIE

Zgodnie z układem zbiorowym przewidującym 46 godz. tygodni pracy dla samorządu gospodarczego, na mocy rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów o zmianie godzin urzędowania z dniem 1.VII.1949 praca w Izbie rozpoczyna się o godz. 8.30, a kończy się o godz. 16.30, zaś w soboty od godz. 8.30 do godz. 14.30. (e)

PRYWATNY PRZEMYSŁ W WARSZAWIE NA SFOS

Świadczenia przemyślu prywatnego w Warszawie na rzecz Społecznego Funduszu Odbudowy Stolicy w roku 1948 — wyniosły 14.849.115.— złotych.

PRYWATNY PRZEMYSŁ SPOŻYWCZY

Na dzień 1.V. br. prywatny przemysł spożywczy zatrudniał 4.394 pracowników w 536 przedsiębiorstwach przemysłowych.

W m-cu kwietniu produkcja, ze względu na brak surowca spadła ilościowo o 10%, co stanowi spadek wartości o 15%.

Zbyt nie napotyka na trudności, przebiega dobrze, przyczyną z ogólnej masy towarowej tej grupy około 15% całości jest zbywane do sektora uspołecznionego. (c)

ZEBRANIE ORGANIZACYJNE PRZEDSIĘBIORSTW SPEDYCYJNO-PRZEWOZOWYCH M. SZCZECINA

W Szczecinie odbyło się zebranie konstytucyjne Zrzeszenia Przedsiębiorstw Spedycyjno-Przewozowych, (dotychczas kupcy tej branży tworzyli tylko sekcję przy Zrzeszeniu Kupców w Szczecinie), pod przewodnictwem ob. St. Kempisty.

W zebraniu uczestniczyło 16 osób. Głównym punktem obrad była zmiana formy organizacyjnej.

Zebrani powzięli decyzję o stworzeniu Zrzeszenia i przyjęli statut ramowy. Wybrano zarząd, którego prezesem został Stanisław Kempista. Wysokość składki ustalono na 1.000 zł miesięcznie.

Podczas dyskusji omówiona została sprawa dostępu do robót państwowych i spółdzielczych, umożliwienie zaopatrzenia się w treściwą paszę itp. (cp)

KURS DLA MŁYNARZY

Min. Przemysłu Rolnego i Spożywczego w porozumieniu ze Szczecińską Izbą Przemysłowo-Handlową zorganizowało w Kraje (pow. Złotów) 2-miesięczny kurs 300 godz. — wykładów i ćwiczeń dla czeładników i mistrzów młynarskich.

W dniu 5 lipca odbyło się zamknięcie kursu, który ukończyło z pomyślnym wynikiem 32 osoby. (cp)

ZJAZD RADY DELEGATÓW CZPG

W dniu 23.6 br. w sali WTW w Warszawie odbył się zwyczajny Zjazd Rady Delegatów Centrali Zrzeszeń Przemysłu Gastronomicznego pod przewodnictwem ob. J. Lubelskiego. W zjeździe wzięli udział m. in. przedstawiciel Min. Handlu Wew. — mgr. Tomkowiak, prezes IPH — K. Tarsiewicz oraz dyr. IPH — J. Siwkowski.

W czasie obrad zostały wygłoszone m. in. referaty przez ob. mgr. Tomkowiaka, który wskazał na konieczność przedstawie-

nie przedsiębiorstw gastronomicznych na tory wytyczone przez plan 6-letni, oraz prezesa K. Tarasiewicza, na temat roli organizacji kupieckich w życiu gospodarczym kraju, oraz zadań samorządu przemysłowo-handlowego.

Po udzieleniu absolutorium ustępującemu Zarządowi, wybrano nowy z ob. Wacławem Zochowskim na czele.

Na zakończenie uchwalono rezolucję, w której zebrani pokreślili solidarność z obozem walki o utrzymanie pokoju oraz swoje obowiązki w okresie przebudowy i odbudowy życia gospodarczego Państwa.

W zjeździe wzięło udział około 200 delegatów z terenu całego kraju. (e)

UKŁAD ZBIOROWY W PRYWATNYM PRZEMYSLE FERMENTACYJNYM

W dniu 22 czerwca br. podpisana została ogólnopolska umowa zbiorowa dla pracowników prywatnego przemysłu fermentacyjnego przez Zarząd Główny Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Spożywczego w Łodzi i Związek Zrzeszeń Prywatnego Przemysłu Fermentacyjnego w Warszawie.

Umowa zbudowana jest na wzór analogicznego układu zbiorowego dla pracowników państwowego przemysłu fermentacyjnego, przewiduje m. in. szczególne za-

kwalifikowanie pracowników fizycznych i umysłowych w zależności od wykonywanych funkcji i uciążliwości pracy. (e)

ZRZESZENIA PRYWATNEGO PRZEMYSŁU SKÓRZANEGO I FUTRZARSKIEGO

W sali IPH w Warszawie w dniu 22 czerwca br. odbyło się Walne Zebranie członków Ogólnopolskiego Zrzeszenia Prywatnego Przemysłu Skórzanego i Futrzarskiego. Po wysłuchaniu sprawozdań ustępującego Komisarycznego Zarządu, zebrani wybrali nowy Zarząd z Antonim Felskim na czele.

W czasie obrad poddano głębszej dyskusji sprawę udziału przedstawicieli OZPPS i F w zarządzie Centrali Prywatnego Przemysłu Konfekcyjnego. (e)

ZJAZD DELEGATÓW ZWIĄZKU ZRZESZEŃ PRYW. PRZEM. MET. I ELEKTR.

W dniu 11 bm. o godz. 10.30 w Warszawie w lokalu Zrzeszenia P.P.M. i E. przy ul. Zielnej 49 odbędzie się Zjazd Delegatów Związku Zrzeszeń Prywatnego Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego.

Porządek obrad przewiduje m. in. wybór nowego Zarządu oraz uchwalenie budżetu na rok 1949. (e)

Odpowiadamy Czytelnikom

Grz. Tad. Węgrze. Za list serdecznie dziękujemy. Wspomnianą rubrykę wprowadzimy od września br. Pozdrowienia.

Og. Zw. Zrzeszeń Kup. Br. El. i Rad.— Warszawa. Istotnie zakradł się błąd, który prostujemy Za list dziękujemy.

Biuro Księgowań i Zleceń Przem.-Handl. Poznań ul. Limanowskiego 10. Odnosnie produkcji i sprzedaży na własne ryzyko zakładu konfekcyjnego obowiązują normy Biura Cen z dnia 23.V.49 L. dz. O-IV-125/11 Nr. p.13 (patrz nr. 10 OTG. Do końca sierpnia br. zakłady konfekcyjne mogą produkować z zapasów surowców z różnych źródeł nabytymi, udokumentowanymi wiarygodnymi fakturami.

NOWY ZARZĄD POLSKIEGO ZW. WYD. PRASOWYCH

Dnia 28 czerwca br. odbyło się Walne Zgromadzenie członków Polskiego Zw. Wydawnictw Prasowych. Po przyjęciu sprawozdania z działalności Zarządu, Walne Zgromadzenie zatwierdziło projekty nowych prac, które mają na celu dalsze umocnienie czytelnictwa dzienników i czasopism, podnoszenie kwalifikacji fachowych pracowników itp.

Po udzieleniu absolutorium ustępującemu Zarządowi, wybrano nowy, który ukończył się następująco: prezes — A. Starzec (prezes Zarządu RSW „Prasa”), wiceprezesi: red. Z. Jolles (dyr. Instytutu Prasy „Czytelnik”), dyr. E. Sztetner (RSW „Prasa”), sekretarz dyr. T. Malewski („Czytelnik”), skarbnik — dyr. B. Szczerbiński („Prasa Demokratyczna”), członkowie: dyr. T. Dąbkowski („Wydawnictwo Ludowe”), dyr. K. Koper („Czytelnik”), dyr. Z. Kubarowa („Nasza Księgarnia”), dyr. E. Kubowska (RSW „Prasa”), dyr. Cz. Sobierajska (Zw. Samopomocy Chłopskiej), płk. Cz. Wójciszewski („Prasa Wojskowa”).

Bardzo ważne!

Nowość!

Już wyszła z druku książka pt.:

„Ustalanie cen produkcyjnych“

w opracowaniu

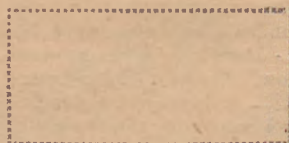
mgra W. Ławrynowicza i mgra St. Janickiego.

Książka zawiera całokształt norm prawnych, dotyczących zarówno ustalania cen na roboty, dostawy i usługi na rzecz Skarbu Państwa i samorządu — jak ustalania cen oraz receptur produkcyjnych dla artykułów powszechnego użytku.

Książka ta jest niezbędna dla wszystkich prywatnych przemysłowców, rzemieślników i kupców, jak również władz i instytucji przemysłu i handlu państwowego, oraz spółdzielczego.

Zamówienia nadsyłać należy do Gospodarczego Instytutu Wydawniczego — Warszawa, ul. Flory 3, na poniższym druczku. Cena 500 zł.

Wyciąć, wypełnić, zakopertować i wysłać

Stempel firmy

Do
Gospodarczego Instytutu Wydawniczego
Izb Przemysłowo-Handlowych
WARSZAWA XI

ul. Flory 3

Prosimy o wysłanie za zaliczeniem pocztowym ..... egz. książki pt. „Ustalanie Cen Produkcyjnych”, po zł 500 za 1 egzemplarz.

podpis i stempel

REDAKCJA i ADMINISTRACJA

Warszawa, Flory 3

tel. 8-54-70, 8-61-56, 8-66-30

Redaktor przyjmuje od 11 - 13

Oddział w Poznaniu, Mickiewicza 31

tel. 5-18-62, 23-65/6

Oddział w Gdyni, ul. Pułaskiego 6, tel. 30-80

Oddział w Szczecinie, Al. Niepodległości 40,
tel. 23-85

Redakcja rękopisów nie zwraca.

Redaguje: Komitet Redakcyjny

Wydawca: Gospodarczy Instytut Wydawniczy,
sp. z o. o. Izb Przemysłowo-Handlowych
Konto P. K. O. — 1-5001.

Prenumerata: miesięcznie 150.—, kwartalnie
450.—, półrocznie 900.—, rocznie 1.800 z

CENNIK OGŁOSZEŃ:

1/2 strony 30.000 zł 1/2 str. 25.000 zł 1/4 str.
13.000 zł.

Ogłoszenie wymiarowe: 70 zł za milimetr
szerokości 1 łanu (kolumna ma 3 łamy
w tekście o 25 u/d drożej.

Druckarnia: Spół. Wyd. „Wydawnictwo Ludowe”
W-wa, Skolimowska 3 B-81506